

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNI ŠTVO
se nahaja v Trstu ulica Madonnina 15
Telefon 1570
UPRAVNI ŠTVO
Dunaj V. — Zentagasse 5.

Izhaja 1. in 15. vsacega meseca
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina:
za celo leto 4.40 K
za pol leta 2.20 K
za četrt leta 1.10 K
Posamezna številka 18 vin.

Št. 15.

V Trstu, 1. avgusta 1912.

Leto V.

DEMOKRACIJA IN SOCIALIZEM.

Po vsej pravici se je vedno povdarjalo: Socializem brez demokracije je nezmisel; demokracija je predpogoj socializma. Ta stavek pa se more tudi obrniti, ne da bi izgubil svojo veljavo: Prava demokracija brez socializma je neumnost; socializem je predpogoj popolne demokracije.

Na prvi pogled zahteva to morda ugovor. Kaj pa je demokracija? „Ljudsko gospodstvo“ je le nezadosten opis tega, kar bi naj bilo v njej zapopadeno. Demokracija pomeni odstranitev vseh prepovedi, ki se naslanjajo na rojstvo in posest: enako volilno pravico za vse; enako izobraževalno možnost za vse; prost dostop vseh k vsem javnim uradom in mestom. Stan in bogastvo naj bi ne bilo merodajno, temveč notranja sposobnost in nje priznanje po celokupnosti ljudstva.

Nujno se torej najprej pojavi vprašanje: Je li sploh mogoče odpraviti privilegije, dokler ostane posest ohranjena? To se pravi posest v svoji današnji obliki, ki je tako neenako razdeljena na posamezne člane družbe in ki je v zvezi s skoraj neomejeno pravico razpolaganja poedinca s svojim deležem? Teorija in izkušnja odgovarjata z jasnimi „ne“! O državnopravni enakosti državljanov se more govoriti le na papirju toliko časa, dokler en del vsled svoje posesti tisočkrat gospodarsko nadkriljuje drugega. Kaj pomaga „enaka državljanska pravica“ brez posestnemu delavcu, ki se mora dan na dan, leto za letom od zore do mraka mučiti v tuji delavnici, samo da si ohrani borno življenje in da ne pogine gladi? Njegov delodajalec mu lahko enostavno zabrani, da se ne more poslužiti svojih pravic. Znano nam je na tisoče pragonov takih delavcev, ki so drugače volili kot je zahteval gospodar, ali pa takih, ki so se proti gospodarjevi volji pridružili kaki organizaciji. Seveda je lahko izdati zakon, po katerem so taki pragoni kaznjivi. Ali težko je tak zakon izvajati. Kaj pa če delodajalec v vsej formi izreče odpoved? Kdo hoče dokazati, da je „pragon“? — Recimo pa, da bi se izdalo in izvajalo prepoved pragonov. Ali bi s tem že bila ustvarjena državljanska enakost? Posestnik, ki s svojim kapitalom lahko pusti druge delati in dobiva svoj profit, svoje dohodke ne da bi ganil le s prstom — ima ves dan čas se politično izobraževati in se truditi za svoje prepričanje; on ima sredstva za velike gnotne žrtve. Mezdni suženj v tovarni pa nima ne časa ne denarja, da bi v enaki meri služil svoji stvari. Njemu primanjkuje možnost, se na isti način politično izobraževati in bogatiti, da bi mogel — če zadostujejo njegove zmožnosti — iz vojnega enkrat postati voditelj, iz volilca izvoljenec. Vemo da čudovita požrtvovalnost in sijajen idealizem nižjih razredov v zvezi z dobro organizacijo dandanes zenačujejo ta primanjkljaj; a ne povsod in ne vselej. Priti utegne čas, ko se bodo tudi posedujoči — že iz ozirov na svoj lastni denarni žakelj — z mnogo večjo vnemo posvetili političnemu delovanju nego sedaj. In to se vrši v tem večji meri, čimbolj napreduje demokracija.

Vzemimo drug primer. Dobro, demokracija ustvarja enako izobraževalno možnost za vse. Enotna šola kot najnižja stopnja izobraževalne poti se izvede. Ali je kdo v resnici mnenja, da je s tem izobraževalna možnost za vse otroke enaka? Ali bo vsled tega sposobnost res nadkriljevala nesposobnost? Ali bo morda to zopet nemogoče, ker prihaja v šolo eden otrok sit, drugi pa lačen. Ali pa, da eden deček lahko v miru doma napravi svoje naloge, dočim tiči drugi v zatohli laknji, v trušcu igre svoih bratcev in sestric, moten vsled nabiranja v poleg se nahajajoči delavnici — ali pa če mora celo sam pomagati svojim roditeljem prisluziti par grošev!

O ne, pravna enakost sama ob sebi ne zadostuje. Če naj v polni meri učinkuje, jo mora izpopolnjevati gospodarska enakost, identiteta obstojnih pogojev. Kakor že vnaprej ne sme biti državnopravno noben več kot drugi, tako tudi ne gospodarsko. Kakor po pravu ne sme biti ne gospodov in sužnjev — ali gospodov in podložnikov — tako se mora odstraniti tudi gospodovalno razmerje na gospodarskem polju. Šele potem se bo mogla državljanska enakopravnost resnično razvijati.

Odprava gospodarske premoči nad drugim ne pomenja nič drugega kot odpravo zasebne lastnine proizvodjalnih sredstev; pomenja ravno socializem. Vsled tega je socializem v resnici predpogoj za demokracijo.

V poštev pa pride še drug vidik. Če pomenja demokracija gospodstvo ljudske volje, zakaj bi potem to gospodstvo naj ostalo na pol poti in bi se ne smelo popolnoma razviti? Zakaj bi ljudska volja morda še odločevala, sme-li gospod Majer kot posestnik tovarne svoje delavce pustiti delati osem ali devet ur na dan (taki odloki že dandanes niso več redki!), ne pa tudi, koliko blaga se sme v enem letu izgotoviti v tovarni gospoda Majerja? To velja dandanes kot popolnoma nedopustno, ker to bi bil — socializem. Seveda; ali s tem se ni nič pojašnjeno. Zakaj naj bi se to in še tucat drugih strok odtegnilo odločitvi ljudske volje? Je-li morda celokupnost ljudstva na tem manj zainteresirana? Je-li to stvar, ki se tiče izključno le gospoda Majerja? Dejstvo je, da je neurejeno proizvodjanje z vsemi svojimi pojavi in posledicami, omahujučimi konjunkturami in krizami, brezposelnostjo in eksistenčno negotovostjo — da je vse to največjega pomena za celokupno blaginjo ljudstva. Torej ni vzroka, da bi se vprašanja tolike važnosti odtegnilo ureditvi potom skupnosti, odnosno nje zastopnikov.

Dokler zadeva ljudska volja na vseh straneh ob meje, ni ljudskega gospodstva, ni demokracije. Predpogoj popolne demokracije je odločevanje ljudstva o vsem, kar pride v poštev za blaginjo ljudstva. In to nič manj v gospodarskem življenju kakor za vzdrževanje miru in reda. Prave demokracije predpogoj je skupna posest, ki daje lodočilno moč, tudi proizvodjalnih činiteljev, to je: socializem. Socializem je le posledica prave demokracije.

Razumeti je historično, če se te konse-

vence ni takoj spoznalo in če se je je mnogokrat izrecno zavračalo — v dobi, ko posestne razlike še niso bile tako velikanske kot dandanes, ker je bil obrtni srednji stan še v polnem cvetu. Večja podjetja z enim lastnikom in stotinami delavcev so bila takrat redka prikazen. Takrat še ni bila gospodarski vložaj poedinca tako odločen za mero njegovih političnih pravic in možnost njih izvanjanja. To je bilo tem naravnjše, ker se je hotelo „ljudsko gospodstvo“ zadrževati pred vsem od poseganja v proizvodjanje, ko se je proizvodjanje brez težkih splošnih kriz še bistveno urejevalo na podlagi ponudbe in vprašanja. Ni še bilo izdelovanja v velikih množinah, bilo še ni narodnega ali pa celo mednarodnega tekmovanja, ki je danes gonilna sila in daje zasebnemu proizvodjanju divji, nevaren značaj. Dokler je gospodoval mali obrat, je bila skoraj utopija, govoriti o podružabljenju in podržavljenju obratov. To omogočuje šele veliki obrat; ali ne le omogočuje, temveč nujno zahteva.

Na ta način je mogla malomeščanska demokracija prejšnja desetletja in stoletja izhajati brez konsekvence socializma. Med tem pa so se časi izpremenili. Demokracija, ki noče ob enem tudi socializma, ni dandanes več popolna, ali pa sploh nobena demokracija. Sitim in posedujočim se to ne predočuje tako živo; oni ne čutijo kako vpliva gospodarska neenakost na državljanske pravice. Lačni, odvisni in v gospodarskem hlapčevstvu živeči pa to bitko občutijo. Raditega se nahaja med njimi že vnaprej razumevanje za socialistično demokracijo. Vsled tega je pri njih globoko vkoreninjena in ni je mogoče zatreti. In kakor doslej se bije in se mora biti boj ne le za polovičarsko, temveč za popolno demokracijo. To je: za demokracijo in socializem.

„Socialni demokratje nočejo nikakega pozitivnega dela“.

Nasprotniki socialno demokratičnega delavskega gibanja so svoje duševno ožogje, s katerim nas mislijo spraviti iz polja političnih in gospodarskih bojev, zopet spremenili. Nekoč je bil glavni argument naših nasprotnikov očitanje, da socialno demokratična stranka nima nikakega smisla za pozitivno delo, da je vse naše delovanje le negativno in da sloni na premisi neke meglene bodoče države. Na vsakem shodu je bilo slišati in v vsaki številki od podjetnikov podpirlanih listov je bilo čitati „dokaz“, da socialno demokratična stranka nima nikakega pomena in smisla do praktičnega, sedanjega delovanja in da hoče potolažiti delavstvo le s predstavljanjem daljnje dobe bodočnosti.

Če bi bilo očitanje naših cenjenih nasprotnikov resnično, tedaj bi se smelo trditi, da socialno demokratična stranka operira s sredstvi, ki so do pičice podobni znanemu krščanskemu tolažilnemu reku. Bilo bi pa to vsekakor le mešanica, s katero naj bi se trpljenje in krivice sveta prikivalo na način, ki ni nič slabši od onega, ki se ga poslužuje cerkev že dvatisoč

let proti človeštvu. Priznavamo pa takoj, da vzbujajo sklicevanje na državo bodočnosti vse drugačno zaupanje in je vse drugačnega pomena, nego metafizično predstavljanje novega življenja na onem svetu. Ali v resnici ni socialni demokratični nikoli prišlo na misel, da bi se v tistem trenutku, ko si je postavila svoj gospodarski in politični sistem, spravila na izključno negativno stališče prezirajoč vsako pozitivno delo. Socialno demokratične strokovne organizacije n. pr. dobijo upliv na državno zakonodajo le z naraščanjem števila naših parlamentarnih zastopnikov. Toda že leta 1899 je izjavil v bavarskem deželnem zboru meščanski poslanec, farski profesor Neeb o tem sledeče: »Socialna demokracija v splošnem stremi po zbolšanju življenjskih razmer takozvanega četrtega razreda. Tendence socialno demokratičnega gibanja je, p o v z d i g n i t i p o l o ž a j d e l a v s t v a i n t e g a b r a n i t i p r o t i p r e m o č i k a p i t a l i z m a . I n c e l o s t r a s t n i č r t i l e c s o c i a l i s t o v , k n e z B i s m a r c k s a m , j e i z j a v i l l e t a 1 8 8 4 v n e m š k e m d r ž a v n e m z b o r u p r a v p r o s t o d u š n o : »Če ne bi bilo socialnih demokratov in mnogo ljudi, ki se jih bojijo, ne bi bile socialne reforme tako napredovalee.

Zdaj ko si je avstrijsko delavstvo zgradilo svoje močne strokovne organizacije in si je pridobilo enake volilne pravice zagotovilo sodelovanje pri državni zakonodaji, je v marsikaterem oziru »duševni argument« naših nasprotnikov plitev in zastarel. Bilo bi tudi smešno prezirati pozitivni program socializma, medtem ko vedno bolj se razvijajoče delavsko gibanje neprenehoma in v vedno večjem obsegu izvršuje svoje kulturno delovanje. Vse kar je strokovno razredno gibanje pridobilo delavstvu na plači in na delovnem urniku kaže, da so ti uspehi v svojem sumaričnem pomenu iztrgali kapitalizmu precejšen kos narodnega bogastva.

Ali tudi na parlamentarni podlagi so dali zastopniki delavskega gibanja lep dokaz, da izvršujemo aktualno, pozitivno in politično delo. To je jasno razvidno iz dosedanjega delovanja avstrijske zbornice. Socialni demokrati so bili edini, ki so podali zbornici socialno politično gradivo in ob vsaki priliki povdarjali svojo delavnost ter z vso močjo branili vse, v prid delavskih interesov stavljenega predloga. Celotisto tisto majhno število zakonov, ki jih je vlada predložila in izvedla, kakor n. pr. zakon o socialnem zavarovanju in takozvani zakonski načrt za pekovo varstvo so indirektno le posledica socialno demokratičnih predlogov. Večji del zakonskih predlog, s katerimi se je zbornica pečala, so bili samostojni predlogi socialnih demokratov. Delovanje in predlogi naših poslancev v zbornici bi dali gradivo za celo knjigo o socialno politični teoriji in zakonodaji. Prisilili so socialno demokratični poslanci zbornico, da se peča z vsemi najraznovrstnejšimi problemi; skrbeli so za takojšnjo izvedbo delavskih interesov in za splošne delavsko varstvene probleme.

Kar mi vedno povdarjamo pri vsem tem delovanju, ki stremi po praktični izvedbi socialnih reform je to, da meščanski zastopniki niso šli po svoji začetni poti. Oni, ki še vedno kaj radi ponavljajo stara očitanja na našo adresu, niso iskali in niso hoteli nikake socialne reforme. Proti izvedbi socialnih reform so se posluževali nekake posebne vrste »pasivne rezistence«. Videli smo namreč vedno, ko se je šlo za sprejem predloga, ki je bil v interesu delavstva, da so meščanski poslanci, bodisi pri sklepanju v zbornici, ali pri glasovanju, predlog enostavno odklonili. Odkar imamo v Avstriji splošno volilno pravico, so meščanski poslanci, kakor razvidno iz kratke zgodovine novega parlamentarizma, neprestano odklanjali vsako reformo in se sistematično protivili vsakemu, z neutrudljivo vstrajnostjo od zastopnikov delavstva stavljenemu predlogu. Nasprotniki delavstva in socialno demokratičnega gibanja, ki so nekoč predbacivali socialno demokraciji stranki, da stremi po neki megleni bodoči državi in da nima nikakega smisla za pozitivno aktualno delo, so sedaj seveda spremenili svoj argument: »Delavstvo in njegovi strokovni in politični zastopniki hočejo upropastiti industrijo in obrt in posluževati se države na način, da ne bo mogla prenašati vse socialne in politične reforme. Tako vidimo, da našim meščanskim nasprotnikom, ki

so mislili rešiti socialno politiko z dobrotelnimi napravami, odvzame socialna demokracija in splošno moderno delavsko gibanje vsak pameten argument. Ničesar nočejo meščanski poslanci vedeti o kaki pošteni socialni politiki. Seveda ni za poznavatelje modernega kapitalizma, katerim je znan način materialističnega naziranja, ta proces v socialnem razvoju prav nič novega. Nismo še prepričani, da bi bilo meščanstvo prišlo do spoznanja, da ono edino še veruje v slučaj, da bi se dalo socialističnega hudiča izgnati z belcebumom socialnih reform. Delavstvo prihaja dan za dnem bolj do spoznanja, da sedanja meščanska država nima dolžnosti le naprav bogatim temveč tudi naprav delavcem; prepričanje raste med delavstvom, da je današnja država osnovana na razredni podlagi z razrednimi zakoni in razrednimi »predpravicami«. Socialna politika po meščanskem vzoru, ki hoče delavstvo odpraviti z dobrotami ne da bi vzela predprave vladajočemu razredu, doseže ravno nasprotni namen. Delavstvu vsili spoznanje, da manjka meščanski vladi in gospodujočemu razredu ugled in moč, izvršiti vse socialne naloge, kar ni mogoče brez izpremembe temeljnih interesov. Vse kar to spoznanje krepi in pospešuje, pa je koristno le delavskemu razrednemu boju v smislu kakor ga razširja moderni socializem. Meščanstvo zasleduje le svoje lastne koristi. Toda dosedanji tok zgodovine uči, da je današnja kapitalistična država iz nasprotij sestavljen svet, v katerem ni mogoče trajno zboljšati razredni položaj delavstva brez omejitve koristi vladajočega razreda. Tako nas je socialna politika meščanstva in izkušnje, ki smo jih pridobili v boju v parlamentu in izven njega, privedlo do še globokejšega prepričanja, da si ima delavstvo kot skupen razred v vedno večjem in težavnejšem boju krčiti pot do gospodarske moči in napredka.

Vlada dela razpoloženje.

V oficioznem listu »Fremdenblatt« z dne 2. julija 1912 zavzema vlada stališče napram 17-milijonskemu predlogu sodruga Tomschika. Pri tem skuša spraviti javno mnenje na noge proti železničarjem in to na način, ki je vse drugo prej kot objektivno. Oficiozni list navaja govor ministrskega predsednika v razpravi o Tomschikovem predlogu ter piše:

»Za državno železniško osobje se je porabilo: leta 1905 nad 2 milijona, leta 1906 nad 2 milijona, leta 1907 nad 4 milijone, leta 1908 nad 11 milijonov, leta 1909 in 1910 nad 8 milijonov, leta 1911 nad 1 milijon, leta 1912 nad 21 milijonov, torej v osmih letih skupno okroglih 50 milijonov kron.

Kako se je na podlagi teh odredb zboljšal položaj celo nižjim kategorijam pripadajočih uslužbencev, naj dokažejo posamezni vzgledi: Tako n. pr. je mogel strojevodni namestnik pred 1. januarjem 1907 doseči na plači in stanarini skupaj največ 2200 kron v 26. letih; iste prejemke doseže po današnjih normah v 15. letih; prožni vravnavalec je pred 1. januarjem 1907 dosegel najvišje prejemke 1600 kron v 15 letih, sedaj pa doseže iste prejemke v petih letih; strokovnik je dosegel pred 1. januarjem 1907 najvišje prejemke 1600 kron v treh letih; sprevodnik je dosegel iste najvišje prejemke pred 1. januarjem 1907 v 15 letih, sedaj v petih letih; postajni sluga, premikač, lampist je pred 1. januarjem 1907 zaključil s 1350 kronami, sedaj pa tvori isti znesek njegove začetne prejemke; čuvaje se je pred letom 1906 plačevalo K 876 do 1020 kron, njih sedanji začetni prejemki pa znašajo 1350 kron; so torej višji kot prejšnja najvišja plača; vrhutega more železniški čuvaj sedaj v 14 letih na predovati do 2000 kron.

Poleg stalnih prejemkov pa igrajo v državno železniški službi tudi postranski prejemki zelo bistveno vlogo. Le-te prejemke se je v odredbah leta 1908 in 1909 času primerno in zdatno zboljšalo. Zboljšanja vožnih pristojbin že sama znašajo 3 milijone kron na leto.

Železniški uslužbenci, ki jim je dol do delaveca zajamčeno starostno, nezgodno in bolniško zavarovanje, uživajo razventega še druge ugodnosti, zlasti prosto vožnjo, olajšavo dobavo ži-

vil, potem prednosti glede na stanovanja. V tem oziru je državno železniška uprava v poslednjih letih razvijala sistematično in vse omrežje prog obsegajočo delovanje.

Zadnja, začetkom leta z 21 milijoni kron izvedena zboljšanja bi morala tvoriti vsaj začasno mirovno točko v že sedem let trajno gjenih akcijah za zboljšanje gmotnega položaja uslužbencev. To pa tembolj, ker se je s tem izpolnilo najvažnejše, v decemberski resoluciji navedene želje. Vkljub temu pa je minister podal izjavo, da ve vlada v polni meri ceniti vzroke za smotrno in stopnjevano izvedbo personalnih odredb; vendar pa si mora vlada neomejeno pridržati odločitev glede na čas in obseg nadaljnih odredb iz vidika potreb urejenega personalnega gospodarstva in iz finančnega razmotrivanja.

Kako pa te številke izgledajo v resnici? Vlada govori o 50. milijonih, ki se jih je porabilo v osmih letih. V resnici se jih je vporabilo le 41 milijonov. Vporabilo se je: leta 1905 okroglih 5 milijonov, leta 1908 okroglih 14 milijonov in leta 1911 okroglih 21 milijonov kron. Trditev, da se je ostale milijone leta 1906, 1907 in 1910 porabilo za zboljšanje osobju, je odkrito zavajanje javnosti na krivo pot. Te številke predstavljajo le vsled naraščanja prometa potrebno pomnožitev osobja ter stroške za prejem osobja podržavljenih železnic v državno železniški status. Ta trditev odgovarja torej resničnim dejstvom ravnotako malo kakor »Poročilo državno železniške uprave o rezultatih delovanja državne železniške uprave v letih 1901 do 1910,« glasom katerega se je v tej dobi vporabilo bajne okroglih 66 milijonov kron za zboljšanje gmotnega položaja osobja. Utemeljuje se to trditev v omenjenem poročilu s tem, da znaša sedanja potreba za 191 milijonov kron več kot pred desetimi leti. Vsa pomnožitev osobja, višje normiranje mest, vsled stavb vedno naraščajoče število delavcev, pomnožitev prog in v posledici tega novi sprejemi osobja, z eno besedo, vse višje stroške vsled naraščanja prometa v teh desetih letih, se je vračunalo osobju kot zboljšanje, S takimi manevri hoče vlada napram osobju dokazati svojo »dobrohotnost« in hoče, da se jo še smatra resni. Je pač zares žalostno, kaj vse se more v Avstriji nuditi.

Tudi ostali »uradni podatki« v »Fremdenblattu« ne odgovarjajo dejstvom. Tako se trdi, da je strojevodni namestnik pred 1. jan. 1907 prejemke na plači in stanarini dosegel največ 2200 kron v 26. letih in da doseže iste prejemke po sedanjih normah v 15. letih. Resnica pa je, da je strojevodni namestnik prej dosegel ta znesek v 24 letih in ga more sedaj, če ostane v kategoriji slug, doseči šele v 23 letih. Strojvodnega namestnika se je prej imenovalo poduradnikom in se ga imenuje tudi sedaj. Ta primer je torej samovoljna, praktičnim razmeram na noben način odgovarjajoča trditev, ki se jo mora nuditi seveda le čitateljem »Fremdenblattu«.

Neresnično je nadaljevanje, da je strokovnik dosegel najvišje prejemke (najvišjo plačo) 1600 kron v 15 letih, in da jo sedaj doseže v 5. letih. Resnica je, da je strokovnik prej dosegel končno plačilno stopnjo v 23. letih, sedaj pa jo doseže v 18. letih. Po petih letih dobiva strokovnik sedaj — seveda, če je že pet let definitivno nastavljen — na plači in stanovanjščini skupaj 1450 kron.

Prožni vravnavalec je prej dosegel končno plačo v 23. letih, ne pa 15., kakor trdi vlada. Sedaj doseže 1600 kron v 18. letih in ne v petih. To je torej razlika trinajstih let, ki jih je vlada namislila prožnim vravnalcem kot zboljšanje.

Pri sprevodniku, je ravnoisto: Sprevodnik je dosegel prej 1600 kron v 23. letih in ne v 15.; sedaj doseže 1600 kron — če v kategoriji slug — v 18. letih in ne v 5. V 5. letih doseže sprevodnik, če je pet let definitivno nastavljen, 1450 kron, v ta znesek pa je dunajska stanovanjščina letnih 450 kron že vračunana. Torej ne 1600 kron, kakor trdi vlada.

Postajni slugi, skladiščni slugi, premikači in lampisti so pred prvim 1907 zaključili 1000 K plače, 100 K službene doklade in 400 kronami stanovanjščine. To je

torej 1500 kron in ne 1350 kron. Sedanja začetna plača znaša 900 kron, stanovanjsčina za Dunaj 1350 kron, kar niso tisti prejemki kakor prejšnja končna plača.

Tudi pri čuvajskem o s o b j u je stvar povsem drugačna kakor jo skuša opisati vlada. 1350 kron dobi le čuvaj na Dunaju in sicer tvori plača in stanovanjsčina skupaj ta znesek. Torej en odstotek vsega čuvajškega osobja. Vsi drugi imajo nižjo stanovanjsčino in vsi v naravnih stanovanjih bivajoči čuvaji dobijo izplačano le razliko med vrednostjo stanovanja in stanovanjsčino. Ker pa vladni organi delajo toliko vetra s 450 kronami začetne stanovanjsčine, za Dunaj, jim prav resno svetujemo, naj poskusijo za to svoto dobiti na Dunaju ali pa v Trstu stanovanje, ki je vsaj nekoliko primerno za zakonski par brez otrok. Če se jim to posreči, smo drage volje pripravljene smatrati za resnice, da so pri stavljenu te trditve ravnali le v dobri veri.

Izvedena zboljšanja postranskih prejemkov pa žal tudi ne igrajo tiste bistvene vloge, kakor jim jo pripisuje vlada. Tisti trije milijoni kron, ki se jih je baje porabilo za zboljšanje vožnih pristojbin, pač niso prišli osobju v korist. Dejstvo je, da velik del vožnega osobja ni sploh nič dobil, ali pa le zelo neznamenit znesek po 2 do 4 krone na mesec. Dejstvo je nadalje, da je državno železniška uprava znaten znesek od te svote po svojem znanem »varčevalnem sistemu« od vožnega osobja na drugi strani zopet pridobila. Tako na pr. ne dobiva v dnini zaposleno vožno osobje določene temeljne mezde, turnuse se krči od leta do leta, vožni čas in ostajanje zunaj se zmanjšuje itd.

Tudi glede drugih ugodnosti se vlada kaj bahavo izraža. Omeniti hočemo le od leta do leta naraščajoče omejitve prostih voženj, zlasti istih z rabo brzovlakov in vedna žuganja s skoraj popolno odtegnitvijo vožnih ugodnosti.

Kako je s stanovanjsko oskrbo, v kateri baje državno železniška uprava že več let razvija sistematično, vse proge obsegajoče delovanje, kaže okolnost, da je bilo leta 1910 v 29 krajih dogotovljenih ali pa se je gradilo 380 hiš s 3652 stanovanji. In te za 212.821 koncem leta 1910 zaposlenih uslužbencev. Kje je tu sistematično, vse proge obsegajoče delovanje, vedo le bogovi.

Tako torej izgleda nepristranost in dobrohotnost vlade za železničarje. In vlada še hoče, da bi izvedba zadnjih 21 milijonov tvorila mirovno točko! S takim delom razpoloženja ni mogoče utešiti gladi železničarjev.

S temi dejstvi, ki jih tudi najlepša oficiozna slikarija ne more izbrisati, se bo vlada še morala prav izdatno baviti.

Regulacija plač

na c. kr. državnih železnicah.*)

II.

O določitvi doklad navaja omenjeni odlok izrecno: „tako je njih določitev odvisna zlasti od razmerja vprašanja in ponudbe“. To ni tako lahko pojasniti. Vsak delavec ve, da je višina mezd pogostoma odvisna od razmerja vprašanja in ponudbe, zlasti tam, kjer ni delavskih organizacij in kjer mezde niso pogodbenim potom določene. Saj je tudi pri železnicah tako, če gre za začasno zaposlenje. Tako n. p. je na Dunaju določena začetna mezda 3 krone na dan; plačati pa se mora več, če se hoče dobiti delavce in mi vemo, da se je že lani moralo od zasebnih podjetnikov izposojati delavce, ki se jim je moralo plačevati po 4 krone in še več, na dan. Vprašanja in ponudbe se je doslej vpoštevalo le če je šlo za delo, ki so ga mogli novovstopivši delavci takoj opravljati. Ker se pa te doklade nanašajo na vporabe, katerih znanje se more pridobiti le v železniški službi, torej le na mestih, ki se jih more podeliti le kvalificiranim železniškim delavcem, ki so si z marljivostjo, trudom in izkušnjo pridobili to znanje, je železniško ministerstvo skusilo pojem vprašanja in ponudbe razširiti tudi na delavce, ki so že v službi. Ker se kvalifikacijo, recimo delovodij in predelavcev progovzdrževalne službe, ali pa v skladiščih za vozno blago, plačuje z dokladami, ki so pa odvisne od vpra-

šanja in ponudbe in se za taka mesta ne more od zunaj vršiti ta način, ker se taki delavci nahajajo le pri železnici, je izvedba te določbe mogoča le tedaj, da dobi to mesto tisti progovzdrževalni ali pa skladiščni delavec, ki se zadovolji z najmanjšo, ali pa sploh z nobeno doklado. Kakšne razmere bi nastale iz tega, bomo opisali v posebnem članku.

Velik nedostatek dalekosežnega pomena za bodočnost znači četrti del odloka. Če bi se v resnici izvedel, bi bile plačilne razmere še slabše kot sedaj. In to ne le za delavce, temveč tudi za obrat. Kar je bilo dosedaj za delavca še edin tolažljiv izgled vsaj za bodočnost, se je s tem odvzelo skoraj brezizjemno pri vseh državnih železnicah.

Mezdno napredovanje naj bi se določilo povsod od treh do treh let po 20 vinarjev le za profesionaliste, za vse ostale delavce pa od treh do treh let po 10 vinarjev. To je obsežno poslabšanje obstoječih mezdnih razmer. Koliko znaša to oškodovanje, hočemo takoj pojasniti z nekaterimi primeri. V beljaškem ravnateljskem okraju obstoje sedaj za navadne delavce (brez kvalifikacije) dveletna napredovanja od temeljne plače in sicer prvih dvoje napredovanj po 20 vinarjev, nadaljnja pa po 10 vinarjev do najvišje mezde. Tem potom bi napredoval en delavec v desetih letih za 70 vinarjev, po novem pa napreduje samo za 30 vinarjev; oškodovanje znaša torej 40 vinarjev na dan. Razdeljeno na posamezna leta znaša oškodovanje v tretjem letu 20 vinarjev, v četrtem 10 vinarjev, v petem in šestem 20 vinarjev, v sedmem in osmem 30 vinarjev, v devetem 40 vinarjev, v desetem 30 vinarjev, v enajstem 40 vinarjev in potem vedno več. Če računamo leto na 300 delovnikov, znaša to oškodovanje svoto 720 kron, ki za delavca gotovo ni ma.hna. Še slabše je za kvalificirane delavce, pomožne delavce (predelavce, delovodje itd.), ki dosedaj napredujejo vsaki dve leti po 20 vinarjev do dosege najvišje mezde; po novem napredovanju pa le za 10 vinarjev in sicer le od treh po treh let. Razlika znaša v enajstih letih 1050 kron. Pri progovzdrževalnih profesionalistih, ki imajo sedaj tri dveletne, potem pa pet enoletnih napredovanj, po novem napredovalnem načinu pa dobijo le triletna napredovanja po 20 vinarjev, znaša razlika v enajstih letih 960 kron. Skoraj v vseh delavnicah obstoje dosedaj za profesionaliste napredovanja štirikrat po eno leto in nadalje vsaki dve leti po 20 vinarjev. Kakšna izguba zadene dotične, si je lahko misliti. Nič boljše ni za strojne, kvalificirane pomožne in druge delavce v delavnicah starih državnih železnic. Pri delavniških delavcih, izvzemši delavnic progovzdrževalnih železnic, bi bila škoda povsod enaka.

Druge delavske kategorije starih ravnateljstev, ki nimajo napredovanja kakor v beljaškem ravnateljskem okraju, bi sicer ne imeli tako velike izgube, vendar pa bi bila le ta še precej velika. Saj so bila dosedaj v tržaškem ravnateljskem okraju triletna napredovanja po 20 vinarjev za navadne delavce. Za kvalificirane delavce vseh kategorij in vseh železnic, pa bi bila izguba velika.

Da je uprava državnih železnic to že nameravala, potrjujejo plačilne razmere v ravnateljstvih, o katerih se ve, da je mezdno zboljšanje, izhajajoče iz teh 21 milijonov, deloma odškodnina za poznejše slabše dogovore. Sekoijski svetnik dr. Böss se je napram deputaciji izrazil, da so obstoječi dogovori pretirani in da se jih mora izpremeniti.

Vkljub skrajno slabemu napredovanju, ki se ga je predložilo, je v odloku še navedeno: „pravica do napredovanja ne obstoji; napredovanje se more torej podeliti le po zadovoljivem službovanju in primernem zadržanju“.

Če bi se vse to tako izvedlo, bi se vse znake te regulacije moglo navesti s kratkimi besedami: „z eno roko se daje, z drugo pa jemlje“. Naravnost čuditi se je, kako malo se vpošteva resnične razmere. Gospodje v železniškem ministerstvu smatrajo sedanja mezdna napredovanja pretiranim in vendar niso ta napredovanja nič drugega kot ugodnost za c. kr. državno železniško upravo. To hočemo dokazati v nekaterih primerih.

Na Dunaju je temeljna mezda pri vseh državnih železnicah za navadne delavce določena

3 krone na dan. Delavcev pa ni mogoče dobiti v zadostnem številu in to celo za 4 krone na dan. Progovzdrževalno vodstvo sprejema tuje delavce, ki jim mora preskrbeti prenočišče, jim pustiti, da si sami kuhajo ter vkljub temu plačati po K 3:20 do K 3:40 na dan. Vkljub vsemu temu pa ne vzdržijo, ker jim tega ni mogoče ob sedanjih razmerah. Lastni ljudje dobijo 3 krone začetne mezde in bi po napredovanju v beljaškem ravnateljskem okraju šele v desetih letih dosegli mezdo, s katero tuji delavci že sedaj ne morejo izhajati. Kje drugje je ugodnost tega napredovanja, če ne na strani c. kr. državno železniške uprave, ki izplača šele v desetih letih delavcem tisto mezdo, ki bi jo morali že sedaj dobiti. V delavnici na Dunaju znaša začetna mezda K 3:60 in K 3:80 za profesionaliste. Mezde za profesionaliste pa so na Dunaju pri enaki vporabi 5 do 6 kron. Trajnega dela ne sprejme noben izurjen delavec za mezdo izpod teh zneskov. Železnica pa rabi izurjene delavce. Sedaj ima delavec pri železnici vsaj upanje, da v doglednem času doseže to mezdo. Po nameravanem napredovanju pa manjka tudi to upanje in mu preostane edino le, da se pripravi za dobo stradanja, ki je za mnogo let daljša kot dosedaj in da se pri tem upropasti.

Mezdno napredovanje, kakor sedaj obstoji, je ugodnost za državne železnice in edino le posledica nizkih začetnih mezd in s tem tudi mezd sploh. Poslabšanje mezd, s katerimi se že sedaj komaj izhaja, kar bo potem sploh izključeno. Taka mezdna politika je vzorna, če se hoče pokazati kako se odganja delavce iz dežele, ter onemogoči vzgojo naraščanja. Vzornost pa je pri kraju, če se hoče pokazati, kako združiti v soglasje mezdnih in delovnih razmer z interesi obrata.

Vzemimo še v poštev pojave, ki so nastali iz že izvedene strani mezdne regulacije.

Večji del delavcev progovzdrževalnih železnic ni dobil pri sedanji mezdni regulaciji skoraj nič. In to baje iz tega razloga, ker se jim je že prejšnje leto zboljšalo mezde in ker se je pri starih državnih železnicah toliko rabilo, da je za progovzdrževalne železnice le malo, ali pa sploh nič ostalo. Ker pa v prejšnjem letu izvedena regulacija ni nič drugega kot nadaljevanje l. 1909 na državnih železnicah pričetne regulacije na podlagi takratnih razmer, ni torej nič drugega kot, da je železniška uprava dve leti ostala dolžna delavcem, kar jim je šlo že l. 1909. To ve tudi državnoželezniška uprava prav dobro. Preostalo bi torej le, da so stare državne železnice vse dobile. Tu pa naletimo na sledeče: V beljaškem ravnateljskem okraju se je kvalificiranim delavcem zboljšalo mezdo za 30 do 40 vinarjev z vzvratno veljavo od 1. januarja 1912. En mesec potem pa se jim je reklo, da je en del zboljšanja le doklada za dobo njih vporabe kot kvalificirane delavce (nadomestovalci, vodje prožnih vozičkov itd.). Ker se pa nadomestovanje ali vodstvo prožnih vozičkov itd. ne vrši vsak dan in ne cel dan, pride ta doklada le za nekaj dni v letu v poštev.

Če to vse skupaj pregledamo, se ne moremo ubraniti nazora, da je državno železniška uprava skušala od zneska, ki je določen za mezdne regulacije, odškrniti čimveč mogoče in da nadalje namerava dotični znesek zopet pridobiti s poslabšanjem mezdnih napredovanj in izpremembe v plačevanju in pri tem morda celo kaj prirediti.

O vsej akciji za delavce pa se še ne more končno soditi, ker le-ta ni zaključena pred izdajo mezdnih redov. Reči pa se more že sedaj: kar se je dosedaj pojavilo, ne odgovarja tendencam ministrovega govora in da jim mnogokaj celo nasprotuje.

Novi delovni redi na c. kr. drž. žel.

Od jeseni 1908 se je že obetalo delovne rede in treba je bilo naravnost občudovanja vredne potrpežljivosti v tem dolgem času, da se jih je dočakalo. Cela štiri leta se je porabilo za njih sestavo. Ni dvomiti o tem, da se je velik del tega časa premišljevalo, ali naj se sploh izda delovni red. S to zadevo je pač šlo kakor z vsemi drugimi, kakor z večino koncesij državno železniške uprave. Najprej se je moralo izvojevati koncesijo in potem še nje izvedbo.

Sedaj pa leže delovni redi pred nami, lično zbrušeni, vsak iz 22 paragrafov sestavljen, ka-

*) Nadaljevanje članka v 7. številu „Železničarja“ z dne 1. aprila 1912.

terih vsak zase je dolg kakor kakšno poglavje. Paragraf s 26 odstavki ni malenkost. Da je sestava delovnega reda za vporabno skupino s posebnimi razmerami težko delo, o tem ni dvoma. Pri tem se pač more tolažiti z reko: „Za dobro stvar je treba časa“. Pri teh delovnih redih pa se je uresničil le drugi del reka. Mnogo časa je preteklo, predno so bili izdelani delovni redi, ali kot dobro stvar se jih ne more smatrati. Saj niso nič drugega kot zbirka izvlečkov iz obstoječih delovnih redov in službenega reda, pri čemer se točke, ki se tičejo dolžnosti in obnašanja delavcev, večkrat ponavljajo. Kar se pa tiče jasnosti, je še jako mnogo pomanjkljivega. V posameznih odstavkih raznih paragrafov se ni niti mislilo na obstoječo odmero pravic in se torej ni uvaževalo obstoječih razmer. Ta zamašek za „zadnjo luknjo“ je pravo zmašilo, o katerem se lahko reče: „gospod mojster, delo je izvršeno, mora pa biti takoj popravljeno“. Razvidno je tudi, da je bilo vse petdnevno delo centralnega delavskega odbora zaman. Delovni redi so brezprimerna krparija brez vsake nove ideje.

Pri poznanju načina, po katerem se v c. kr. železniškem ministerstvu skrbi za delovne zadeve, se ni moglo pričakovati velikih, dalekosežnih socialnih odredb. Ali vsebina teh delovnih redov zaostaja daleč za tem, kar bi bilo upravičeno pričakovati.

Upajmo le eno: da ne temeljijo ti delovni redi na nakani razmer. Če ni to nameravano, se bo v vseh ravnateljstvih moralo izdati izpopolnitve in zboljšanja delovnih redov. Da bodo v mnogih ravnateljstvih ti dodatki zahtevali morda večji obseg kot nikake vloge.

Izšli so delovni redi za delavce v stavbni in progovzdrževalni službi, v materialnih skladiščih in za delavce v prometni in vožni službi. Za delavce v delavnicah in kurilnicah že obstoje delovni redi in se jim bo dodalo le še dopolnila. Izdanih delovnih redov ne moremo objaviti v polnem obsegu, ker nimamo dovolj prostora. To pa ni potrebno, ker bo itak vsak delavec dobil delovni red. Pobaviti pa se moramo s tistimi točkami, ki so potrebne dopolnila in ki vsebujejo poslabšanja sedanjih razmer.

V § 1. delovnega reda za stavbno in progovzdrževalno službo najdemo nov način uvrstitve delavcev in sicer: 1. stalne, 2. nestalne, 3. pomožne in 4. mladostne delavce. V ostalih dveh delovnih redih ostane pridelitev kakor doslej: v stalne in nestalne delavce. Stalni delavci so tisti, ki so skozi celo leto neprekinjeno zaposleni in ki se jih prišteva normiranemu stanju. Nestalni delavci so tisti, ki se jih sprejme na delo v svrhu ojačenja stalnih delavskih partij. Njih se ne prišteva normiranemu stanju in če pojava delo, so oni prizadeti pred stalnimi delavci.

Pomožni delavci so taki, ki se jih sprejme le za začasna dela in se jih tudi ne prišteva normiranemu stanju.

Kdo je stalni delavec, o tem odločuje predstojnik; navadno naj bi službeno najstarejši nestalen delavec postal stalen. Če postane delavec stalen naj se ga službenim potom obvesti.

Izvemši le v delovnem redu za progovzdrževalne delavce se nahajajočega odstavka glede na pomožne delavce, soglašajo vsi trije delovni redi v tem paragrafu.

Za progovzdrževalne delavce je že prvi odstavek pripraven povzročiti kočljive zapletljaje in težko oškodovanje. Glasom tega odstavka je stalen delavec le tisti, ki je neprekinjeno skozi celo leto zaposlen. Drugi odstavek pa pravi, da je nestalen delavec pred stalnim prizadet, če primanjkuje dela. To se torej pravi, da je lahko tudi stalen delavec pri tem prizadet. Kako pa je torej v takem slučaju s stalnostjo? Po prvem odstavku bi že bilo s „stalnostjo“ pri kraju, ker je nastopilo prekinjene zaposlenja. Če bi prvi odstavek naj imel smisel, bi moralo biti prekinjenje zaposlenja pri stalnih delavcih izključeno. Drugi odstavek pa daje naravnost ročaj za to in razveljavlja smisel prvega, ali pa mu vsaj nasprotuje. Ta dva odstavka bo treba temeljito popraviti. Če se hoče, da novi delovni red pojasni delovno razmerje, ne sme vsebovati takih protislovij. Tozadevno je dunajsko državno železniško ravnateljstvo podalo sicer ne točno, pač pa bistveno drugačno definicijo kot c. kr. železniško ministerstvo. In to že 16. decembra 1905

št. 99.741. Tam se pravi: „Stanje takih (normiranih) je odmeriti po tistih delih, ki se jih more opraviti v najneugodnejšem letnem času, pri čemer se je ozirati tudi na potrebo če manj sneži in za tuje službene panoge (pripomoč)“. Nadalje se pravi: „da tam, kjer je uvedeno prekinjenje zaposlenja, se more stanje primerno zvišati“. To sicer ni kdove kakšna dobrota za delavce, ali za presojo pojma „stalni delavec“ in „normirano stanje“ je bistveno drugačno kot besedilo delovnega reda.

Sploh pa bi bil tisti, ki je zmašil ta delovni red, dobro storil, če bi bil poklical kakega vrhovnega delavca in mu dal v presojo delovni red predno je izšel. Da bi naj bili delovni redi medseboj enaki, če ne zahtevajo službene razlike kaj drugega, smatramo tudi mi kot samo ob sebi umevno. Kjer pa so službene razlike, jim mora delovni red odgovarjati, kar pa pri tem paragrafu za progovzdrževalne delavce ni. Centralni delavski odbor je stavil temu primeren predlog, ali modrijani v c. kr. železniškem ministerstvu ga niso vpoštevali. Tudi če se napravi neumnost, svojeglavnosti gospodov se mora ustreči. In to že celo tedaj, če jim strahopetnost zapoveduje naj ja za božjo voljo ne dajo delavcem kaj več.

Oba prva odstavka § 1. sta za progovzdrževalno službo neporabna, ker se drug drugega razveljavljata. Delovni red bi moral jasno in točno izraziti delovno pogodbeno razmerje in delavec bi moral vedeti pri čem je. Zmes besed še ni delovni red. Torej mora biti izraženo kaj je stalni delavec in kaj normirano stanje.

Nadalje je res, da pristojna načelnikom gotov vpliv, ali vendar le v toliko, kolikor se tiče posameznika. Po tem pa bi ostala uvrstitve dana na voljo načelnika in delovni red bi bil odveč.

Nadaljna pomanjkljivost delovnih redov je, da se ne naglašajo razmerja delavk posebej. Že pravno razmerje samo bi to zahtevalo. Vsled nesamostojnosti načelnikov, izhajajoče iz strahu pred ravnateljskim škratom, je že gotovo, da je delovni red edino le v posebnih določbah za delavke veljaven ker niso posebej navedene. Zakaj se je pri dosedanjih nestalnih delavcih ustvarilo še pododsek „pomožnih delavcev“, ni prav jasno, ker pojem „nestalen“ že izraža rahlo razmerje. Če s tem ni nameravano oškodovanje delavcev, ne vemo zakaj je železniško ministerstvo to določilo. Očividno pa je pri tem gotova namera — razlika v svrhu podelitve tako pogosto naglašanih ugodnosti — ki se ji je treba previdno bližati. Sploh pa je tu pomanjkljivost, če nastane vprašanje: kako pa ve delavec, če je „nestalen“ ali pa „pomožni delavec“?

Hvalevredno je, da se je vpoštevalo predlog centralnega delavskega odbora in sprejelo stavek: „Če delavec postane stalen, ga je obvestiti pismenim potom“. Ali določeno bi tudi moralo biti, da stalnega delavca ne sme prenesti nazaj v nestalnost, dokler traja službeno razmerje.

(Dalje prihodnjič.)

Darila žganjarjem.

Ko se je začetkom minulega meseca v zbornici odpravilo železničarje — seveda praznih rok — so prišle ugodnosti žganjarjev na vrsto. Kakor je znano, velja za določeno množino narejenega špirta (to množino se imenuje kontingent) za 20 kron nižji davčni nastavek za vsak hektoliter. Ta kontingent pa je razdeljen le na gotovo število žganjarn. Te ugodnosti niso deležne vse žganjarne, temveč le nekaj privilegiranih proizvajalcev alkohola. Seveda pa ti privilegirani žganjarji kontingentnega špirta ne prodajajo nič ceneje nego kot tega kar ga proizvajajo nad kontingent. Na ta način profitirajo razven drugega dobička posebej še 20 kron pri vsakem hektolitr. Vsi privilegirani žganjarji skupaj — in to so po večini plemeniti veleposestniki — dobijo letno darilo 14½ milijonov kron iz davčnih dohodkov. Sodr. Diamand je torej v parlamentarskem odseku stavil predlog, da se dá vladi pravico, da v dobi slabe letine odreče to darilo knežjim in grofovskim žganjarjem. Proračunski odsek je temu pritrtil in predlog jo prišel kot § 5. v zakon o proračunskem provizoriju.

Vstal pa je minister notranjih zadev in izdal povelje, da se mora ta paragraf odkloniti. Meščanski poslanci pa so se sklonili kakor pipec in glasovali proti predlogu.

Notranji minister si je predrznil na nečuvven način poseči v pravice zbornice. Ne-le, da je izjavil, da vlada noče nič slišati o tem paragrafu, temveč je opozarjal tudi na to, da mu gosposka zbornica ne bo pritrčila.

Če nastopajo člani gosposke zbornice proti § 5., je v tem škandal, če člani zakonodajnega zbora zlorablajo svoj mandat za osebno obogatitev. S temi menimo nič manj kot 70 članov gosposke zbornice, ki pripadajo številu privilegiranih žganjarjev. Že člani „ustavne stranke“ gosposke zbornice, ki so deležni kontingenta, dobivajo na leto 1,127.000 kron teh žganjarskih premij. To dejstvo je pribil soedr. Diamand v svojem govoru v zbornici ter izvajal med drugim sledeče:

„Tako daleč smo pri nas v političnem oziru že propadli, da se ta peščica ljudi, ki dobiva nad en milijon iz državnega denarja, še predrzne obrniti se proti zbornici poslancev ter ji predpisovati kako naj glasuje, ker sicer bi se odklonilo proračunski provizorij. Naprej, gospoda! Pokažite svoj patriotizem, svojo požrtvovalnost in pokažite, da je gosposka zbornica propadla družba in nič drugega! Kako se tudi naj drugače imenuje ljudi, ki dobivajo subvencije iz državne blagajne? Ti žganjarski grofi in baroni so stali Avstrijo od leta 1880 sem eno milijardo kron (1000 milijonov). In ta drhal še ima pogum ukazovati zbornici poslancev kako naj glasuje! Tu pa nastane vprašanje: Imajo-li taki ljudje še pravico soodločevati v javnem življenju?“

Kaj pa so storili krščanski socialci in nacionalci? Pokorili so se povelju članov gosposke zbornice, ki so tako skrbni za svoje žepce, ter glasovali proti predlogu soedr. Tomschika. Glasovali so tudi proti temu, da bi se ob slabi letini prepovedalo vporabo krompirja za kuhanje špirta, ter s tem omogočilo, da si morejo revni ljudje kupiti vsaj krompir.

Čisto gladko stvar seveda ni iztekla. Nemški radikali so pobegnili iz vrst. Bili so prestrahopetni, da bi odkrito glasovali proti vladi, prestrahopetni pa so tudi bili, da bi se bili odkrito vdeležili izdajstva železničarskih zahtev. Tako so torej pobegnili pred glasovanjem.

Zaradi lepšega je tudi par krščanskosocialnih poslancev izstopilo iz frakcije o priliki glasovanja o Tomschikovem predlogu. Našli pa so pot nazaj v frakcijo kot gostje.

Iz teh, sicer ne kdove kako važnih dogodkov je razvidno, da žolto in črno gospodo obhaja zona pred nje lastnimi čini. Skrbelo pa se bo tudi zato, da se njih strah uresniči.

Konferenca pisarniških slug.

Dne 21. aprila t. l. se je vršila na Dunaju državna konferenca pisarniških slug vseh avstrijskih železnic. Na dnevnem redu je bilo: 1. Položaj pisarniških slug in zavzemanje stališča; 2. zavzemanje stališča o vprašanju glede izvolitve člana centralne personalne komisije; 3. slučajnosti.

Konference, katere naloga je bila v prvi vrsti se pečati z vprašanjem, kako bi se prišlo vstvarjenja močne organizacije pisarniških slug, se je udeležilo 28 delegatov, ki so zastopali 25 krajevnih skupin. Centralo je zastopal sodrug Rodler. Sodr. Sommerfeld je zastopal centralno personalno komisijo in soedr. Kaczanovsky Lvovsko tajništvo. V predsedstvo so bili izvoljeni le pisarniški sluge in sicer sodrugi Maurer, Svoboda in Greiner.

Predno se preide na dnevni red, poda soedr. Sommerfeld poročilo v imenu centralne personalne komisije. Poročilo se peča z vsemi, o položaju pisarniških slug v poštev prihajajočimi vprašanji. Poročilo povdarja nadalje, da ni od strani c. kr. železniškega ministerstva pričakovati, da bi se s kratka ugodilo zahtevam pisarniških slug. K prvi točki dnevnega reda poroča soedr. Barta. Kdor dobro pozna razmere pisarniških slug ve, da imajo pisarniški sluge vse pravice in vzroke, zahtevati in predlagati, da se naj od strani raznih ravnateljjev in od strani tudi c. kr. železniškega ministerstva ugodi vsem, na zadnji konferenci pisarniških slug formuliranim in stav-

ljenim zahtevam in željam. Po referatu se vrši obširna in zanimiva razprava. Od mnogih strani se povdarja potrebo zavzeti napram vsaki posamezni zahtevi drugačno, primerno taktiko. Končno se je pa sklenilo, vzdrževati dosedanje zahteve in jih zastopati na dosedanji način.

O drugi točki dnevnega reda poroča sodr. Hartl. Navaja predvsem vse razne vzroke, ki so pisarniške sluge privedle do zahteve, da se naj izvoli še enega člana centralne personalne komisije, ki bi neposredno zastopal interese in zahteve slug. Stavljeno je bil predlog, ki zahteva uvaževanje in ugoditev opravičeni zahtevi pisarniških slug. Referat je provzročil dolgo in važno debato, katere se je udeležil tudi zastopnik centrale sodr. Rodler. Predlog je bil sprejet.

K tretji točki dnevnega reda se je oglasil k besedi sodr. Hartl. V daljšem govoru polaga delegatom na srca važnost in pomen, ki bi ga imela močna organizacija pisarniških slug za njih položaj. Okrepčanje organizacije naj bi bila glavna naloga vseh. Izvesti bo treba tudi med slugami zaupniški sistem, ker le potom zaupniškega sistema bo mogoče priti do občene, svojim nalogam skozinsko odgovarjajoče organizacije. V sled pozne ure in ker se je mnogim delegatom iz dežele bližala ura odhoda, je bil sodr. Hartl primoran prekiniti svoje poročilo.

Sledila je zadnja važna točka konference: izvolitev glavnega zaupnika. Vpoštevali pa, da je morala večina delegatov že pred glasovanjem oddati, se je sklenilo skicirati v svrhu izvolitve zaupnika posebno zborovanje dunajskih sodrugov.

Nato so bili posamezni, nele pisarniških slug temveč vseh železniških uslužbencev tičoč se predlogi, sporočeni centrali.

Iz razprave in sklepov se je izluščila sledeča resolucija.

»Dne 21. aprila 1912 na Dunaju zborujoča državna konferenca pisarniških slug vseh avstrijskih železnic sklene, vzdrževati že stavljenе zahteve pisarniških slug in vse potrebno izvršiti, da se zahtevam ugoditi.

V spoznanju, da bodo pisarniške sluge pridobili kar zahtevajo, le potom močne, redno delujoče organizacije, izjavljajo, da bodo delali z vsemi močmi v svrhu izvedbe zaupniškega sistema, ker le tem potom bo mogoče priti do potrebne močne, svojim nalogam odgovarjajoče organizacije pisarniških slug. Nadalje se sklene, pozvati centralno organizacijo, da naj v železniški službi gotovo važni skupini pisarniških slug preskrbi zastopnika v centralni personalni komisiji.

Resolucija priča, da so zaupniki pisarniških slug ukrenili pravo pot, po kateri po treba, da grede pisarniške sluge složno in skupno, ako si hočejo zboljšati svoj položaj. Če se pisarniškim slugam posreči izvršiti delo in naloge, ki jih nalaga resolucija, bo njih organizacija v kratkem tudi močno narastla. Le na podlagi močne organizacije bo tudi njim, kakor vsem drugim kategorijam, mogoče priti do ugleda in vpliva. Zboljšali si bodo s tem svoj položaj; pomagali bodo sebi in razvoju skupne organizacije. Z vstrajnim in pogumnim delom naprej!

„O ti milijoni!“

Pod tem napisom se norčuje »Jugoslovanski Železničar« v št. 14. z dne 20. julija 1912 o bedi železničarjev in jezi nad socialnimi demokrati, ker so objavili imena tistih izdajalcev železničarskih interesov, ki niso glasovali dne 2. julija 1912 v zbornici za predlog sodruga Tomschika, tičoč se 17 milijonov za železničarje. Verujemo, da narodnjaški gospodi ne ugaja dejstvo, da so železničarji spoznali narodnjaške izdajalce in da zapuščajo žolto narodnjaško organizacijo ter postanejo zavedni člani internacionalne socijalnodemokratske organizacije. Objavljamo še enkrat imena jugoslovanskih »narodnih« ljudskih zastopnikov, ki niso glasovali za predlog sodruga Tomschika in sicer slovenski liberalci in istrski Hrvatje: dr. Gregorin, dr. Laginja, profesor Mandič, dr. Ravnihar in profesor Spinčič; slovenski klerikalci: dr. Benkovič, Brenčič, Demšar, Grafenauer, dr. Gregorčič, Hladnik, Jaklič, dr. Jankovič, prof. Jarc, dr. Korošec, Pišek, Pogačnik, Povše, dr. Verstovšek, dr. Žitnik; dalmatinski Hrvatje in srbi: dr. Baljak, Biankini,

dr. Čingrija, dr. Ivčević, dr. Smodlaka, dr. Tresić, dr. Vukotić, prof. Prodan, prof. Perić, dr. Sardić; torej od 37 Jugoslovancev jih 31 ni glasovalo za predlog Tomschika.

»Jugoslovanski Železničar« piše: »Milijoni, milijoni, milijoni, tako kličejo socijalistični generali svoje pristaše-nepristaše, kakor pastir ovce: soli, soli, soli. Samo to je vrag, da teh milijonov ni od nikoder, ker so bili itak vedno le v fantaziji gospodov obersodrugov in so tudi le za vado nerazsodni masi. 5. oktobra pretečenega leta so slovenski liberalci (Rybař), nemški nacionalci (Knirsch) (Buřival in Vojna) in poljsko kolo (Zamorski) vložili skupni predlog, za katerega rešitev bi bilo potrebno 62 milijonov kron. Državni zbor je dovolil meseca decembra 1911 za železničarje 38 milijonov. Vlada je dala samo 21 (?) milijonov; Če skušajo socialni demokratje vlado, ki ni upoštevala meseca decembra sprejeto resolucijo, prisiliti potom zakona, potom proračuna, izplačati železničarjem 17 milijonov kron, če tedaj socialni demokratje ne zahtevajo drugega za železničarje, pravi narodnjaška gospoda: »da teh milijonov ni od nikoder, ker so bili itak vedno le v fantaziji gospodov obersodrugov in so tudi le za vado nerazsodni masi, če prav so ti milijoni del vsebine sklepa državnega zbora dne 16. decembra 1911. Ali ni potem tudi predlog, ne morda sklep državnega zbora, ampak predlog, vložen od narodnjakov, tičoč se svote v znesku 62 milijonov, »itak vedno le fantaziji gospodov obernarodnjakov« in tudi le za vado nerazsodni masi? ?

»Ker so v koaliciji združene narodne železničarske organizacije dosegle lep uspeh«, nadaljuje »Jugoslovanski Železničar«, da je državni zbor dovolil za železničarje 38 milijonov kron, od katerih še dolguje vlada železničarjem 17 milijonov,...

Češki, nemški, slovenski in poljski meščanski poslanci so 5. oktobra vložili skupni predlog, za katerega pokritje bi bilo potrebno 62 milijonov. Ali v odseku za državne nastavljenice so »narodne« stranke in krščanski socialci, ki so 5. oktobra zahtevali za železničarje 65 milijonov, že do 27. oktobra skrčili svoto 62 oziroma 65 milijonov za celih 24, oziroma 27 milijonov, torej so nacionalci skrčili prvotno svoto za 39, krščanski socialci za 42 odstotkov in so se znova »zjediniili« na svoto 38 milijonov kron. Ko je sodr. Tomschik ostal osamljen s svojim predlogom, je tudi on kot zadnji pristopil k meščanskemu predlogu tičoč se 38 milijonov kron.

Tedaj vložiti skupni predlog, zahtevajoč 62 milijonov kron, na to istega skrčiti in se »zjediniti« na 38 milijonov kron, »od katerih vlada dolguje železničarjem še 17 milijonov, to so »lepi uspehi«, ki so jih »dosegle v koaliciji združene narodne železničarske organizacije in poslanci, ki stoje ob njeni strani.

»Hinavci!, grdi hinavci! vedeli so natančno da parlament ne more sprejeti predloga, ker nima vlada pokritja za to svoto« nadaljuje »Jugoslov. Železničar«. Prvič ni res, da je odvisno pokritje omenjenih 17 milijonov iz državnih davkov. Mogoče je — in socialno-demokratski poslanci so to v parlamentu natančno dokazali — dati železničarjem 17 milijonov kron od preostanka dohodkov državnih železnic. Drugič: če bi bilo za železničarske zahteve pokritje iz državnega davka res potrebno, bi bilo na vsak način mogoče dobiti tistih par milijonov za železničarje, saj so meščanske stranke dosedaj še vedno dovolile neštete milijone za militarizem in še vsako leto celo letos 14 in pol milijonov kron za premije in darila žganjarskim — knezom, grofom, baronom in veleindustrijalcem. Tretjič: če bi bilo letos res težko, dobiti pokritje za tistih 17 milijonov, kdo pa je sokriv, da je, kakor trdi sedaj narodnjaška gospoda, vladi zmanjkalo denarja za železničarske potrebe? 18. junija 1912 je bil v zbornici boj za dnevni red. Meščanske stranke in njih vlada so hotele, naj zbornica dovrši prej brambno reformo in potem naj šele prične z razpravo provizoričnega proračuna. Socialni demokratje to nasprotovali takemu dnevnemu redu ter vedno zahtevajo, naj določi ljudsko zastopstvo dohodke iz davkov za ljudske, torej, če treba, tudi za železničarske potrebe, predno se vrže dohodke iz davkov militarizmu

v žrelo: Pri glasovanju o predlogu sodr. Seitza, naj reši zbornica prej proračun in potem šele brambno reformo, je od 20 slovenskih klerikalcev glasovalo 13 proti predlogu in sicer: Brenčič, Demšar, Fon, Gostinčar, Jaklič, Jarc, Korošec, Krek, Pogačnik, Povše, Roškar, Verstovšek, Žitnik: 7 članov te stranke pri glasovanju ni bilo navzočih in sicer: Benkovič, Grafenauer, Hladnik, Jankovič, Gregorčič, Pišek, Šuste šič. Od slovenskih liberalcev in istrskih Hrvatov nobenega pri glasovanju ni bilo navzočega in sicer: Gregorin, Laginja, Mandič, Ravnihar, Rybař, Spinčič. Niti eden slovenskih poslancev ni glasoval za predlog, po katerem naj bi zbornica prej rešila ljudske potrebe in potem se le izpolnila želje militarizma. Od drugih železničarskih prijateljev navedemo še imena sledečih: Heine, Kroy (Reichsbund) profesor Kemetter (krščansko-socialna organizacija), ki so glasovali proti predlogu Seitza. Za predlog Seitza se oddalo 150 glasov, proti pa 213; 148 meščanskih poslancev ni bilo navzočih pri glasovanju; predlog je propadel; zbornica je morala rešiti prej brambno reformo. Ko pa je prišel potem pri proračunu trenotek, določiti za železničarje 17 milijonov kron, so meščanske stranke, ki so par dni prej glasovale proti predlogu Seitza in dovolile militarizmu 56 tisoč rekrutov več, izjavile: »za železničarje ni denarja.

Sedaj pa vprašamo železničarje: kdo je kriv, da ni bilo pokritja za železničarske potrebe kakor trdijo sovražniki železničarjev? Ali ne oni, ki so ugodili prej želji militarizma, predno so določili dohodke iz davkov za ljudske, torej, tudi za železničarske potrebe. Niso li so krivi slovenski »narodni« poslanci od prvega do zadnjega, ker je od 26 slovenskih poslancev 13 glasovalo proti predlogu Seitza in ker ostalih 13 pa pri glasovanju ni bilo navzočih.

»Vedeli so natančno, da parlament ne more sprejeti predloga, ker nima vlada pokritja za to svoto — saj so ravno prej glasovali socijalni demokratje proti predlogam, ki bi zagotovili potrebno pokritje,« piše dalje »Jugoslov. Železničar«. K temu imamo pripomniti: Vlada ni v proračunu zahtevala nobenega pokritja za 17 milijonov za železničarje. Torej socijalni demokratje niso glasovali proti pokritju za železničarske potrebe. Socijalni demokratje so glasovali proti proračunu. Meščanske stranke so glasovale zanj. Proračun je bil sprejet. Torej ako bi bili tudi socialni demokratje glasovali proti predlogi, ki bi zagotovila vladi pokritje za 17 milijonov za železničarje, bi bila predloga od meščanskih strank itak sprejeta. Socijalnih demokratov je v parlamentu 81, meščanskih zastopnikov 434; 81 glasov torej ne zadostuje, da bi ovrgli predlogo vlade.

Narodnjaška gospoda pravi: »vlada ni imela pokritja za 17 milijonov za železničarje«. Pri § 5. proračuna, ki ga je sprejel že proračunski odsek na predlog sodr. Diamanda, po katerem država ne bi smela, dati bogatim veleposesnikom, grofom, baronom in veleindustrijalcem premije za izdelovanje strupa iz krompirja, so našle vlada in meščanske stranke naenkrat pokritje in meščanske stranke so zavrgle od odseka že sprejeti predlog sodr. Diamanda, ki je propadel s 173 glasovi proti 146.

Od slovenskih liberalcev in istrskih Hrvatov niso glasovali za predlog Diamanda, ter niso bili navzoči: Gregorin, Ravnihar, Rybař, Mandič, Spinčič. Ako pride trenotek, dati ubogim železničarjem 17 milijonov kron, pri glasovanju 83 odstotkov narodnjaških in istrsko-hrvaških poslancev ni navzočih. Kadar pride odločilni trenotek, grofom vzeti premije, od slovenskih liberalcev pri glasovanju 83 odstotkov ni navzočih. Tako delajo narodnjaški in rodoljubni poslanci za ljudstvo.

»Ko se bo jeseni obravnaval redni proračun, tedaj bodo »Koalicija« in pa poslanci, ki ji stoje ob strani, že storili vso svojo dolžnost, da dobe železničarji še teh 17 milijonov,« nadaljuje »Jugoslov. Železničar«. Poslanska zbornica je meseca julija sprejela resolucijo, v kateri se pozivlja vlado, naj predloži najkasneje do 1. oktobra proračunskemu odseku predlogo rednega proračuna. Meseca decembra 1911 je zbornica sprejela resolucijo, po kateri naj bi dobili železničarji 38 milijonov kron. Vlada tega sklepa še do danes ni izvršila. Tako se vidi, da ni gotovo,

če pride jeseni do rednega proračuna, kakor tudi lansko jesen ni prišlo do tega. Sploh ni bilo treba čakati rednega proračuna, ki morda tudi to jesen ne bo. Če bi bile nacionalne stranke in krščanski socialci hoteli železničarjem dati 17 milijonov kron, bi bilo to mogoče že sedaj potom provizoričnega proračuna. Saj imata provizorični in redni proračun obadva enako zakonito veljavo. Zakaj torej niso glasovali nacionalci in krščanski socialci za predlog Tomschika? »Jugoslov. Železničar« nam pove prav: »Ker sedaj ni bil čas za to, ker je bilo absolutno izključeno, da bi mogel parlament pritrčiti takemu predlogu.«

Zakaj pa je bilo to sedaj absolutno izključeno? To pa modri »Jugoslovanski Železničar« zamolči! Vse to, kar je opisal »Jugoslovanski Železničar« (št. 14 z dne 20. julija 1912. v članku: »O ti milijoni« je neumnost in laž. To dejstvo smo v temu članku dokazali do cela. Obžalujemo železničarje, ki so člani Zveze jugoslovanskih železničarjev, ker jih imajo gospodje narodnjaki za politično tako neizobražene in vsled tega nevedne, da se drznejo jih slepariti s takimi in lažmi. Železničarjem svetujemo, da se združijo v mednarodni socialno-demokratski organizaciji, v kateri se brezobzirno zastopa interese železničarjev, ozirajoč se vedno le na proletarski interes. Vam pa, narodnjaški poslanci, zastopniki grofov, baronov, veleindustrijalcev in militarizma, rodoljubi, ki ste že vse »žrtvovali« za »narod«, ki ste v tem letu v parlamentu delali za »narod« tako, da vam je kar sape zmanjkovalo, da je celo niste imeli pri glasovanju za 17, od zbornice že meseca decembra 1911 dovoljenih, od vlade še do sedaj ne izplačan 17 milijonov vam kličemo: na svidenje pri prihodnjih občinskih, deželno in državnozbornskih volitvah.

Dopisi.

Nabrežina. Hudo bi se motil kdor bi mislil, da so razmere na tej postaji, primeroma z drugimi, bogve kako ugodne. O teb razmerah hočemo navesti tukaj nekoliko prav kričečih slučajev:

Imamo kurilniškega načelnika Buhla, ki zna, če ne družega, vsaj pokazati, kaj se vsega nenormalnega more pojaviti v človeških možganih ob vročih dneh. Izdal je „Ferman“, ki je prava slika njegove modrosti. Določiti hoče čas, ob katerem bi smele soproge strojevodij prinesiti kosilo. Kaj naduti gospod ne ve, da odhajajo na nabrežinski postaji vlaki ob vsakem času in da sploh, tudi ne ozirajoč se na to, so taki „Fermani“ že sami po sebi odiozni in smešni? Ali gospod načelnik se ni ustavil tukaj. Zaprl je uslužbencem dohod po bližnici na postajo. Tega dohoda so se uslužbenci čez polstoletja posluževali. Po tej poti so tudi železničarske žene prinašale svojim soprogom kosilo; zdaj je ta mala naravna ugodnost odstranjena. Nekaj zanimivega je videti opoldne, ko se spušča kosila vrvcami čez zidovje in stene. Smešno je vse to, a nam uslužbencem skrajno nevedno. Kateri vzroki so privedli načelnikstvo do tega bedastega, nobenemu koristnega, vsem škodljivega sklepa? Seveda so še druge nevarne nerednosti, kakor puščanje žic med visoko travo, da jih nobeden ne more videti, ki se jih ne odstranjuje.

Nabrežinski uslužbenci so dobivali vsak gotovo število starih pragov za kurjavo. Ne vemo pa iz katerih vzrokov jih zdaj ne dobivajo več. Vidimo, kako se jih vozi privatnim osebam v Sv. Križ na Gorjansko, kjer gotovo ne prebivajo železničarji. Zadnjič je požar v Bivin uničil 250 pragov. Birokrat raje vidi, da uniči požar prage, nego da bi se jih razdelilo med uslužbenca.

Pri prometu pa se izkorišča delavce že čez vse meje. Pičlo število delavcev že ne zmaguje več preobilnega dela. Gospod postajenačelnik Dougan jih nesramno preganja. Partija zaviračev ne ve več, kakšno delo pravzaprav ima. Nakladati mora kamnje, potem zopet postavljati uvozna znamenja, ali pomagati skladišni partiji in če je treba kam voziti, pa hajd izmučen na zavoro. Odpravilo se jim je za plačilo — prosti dan. Tukaj obstoji tudi partija kontrolnih čuvajev, ki pa razun na južni strani, večidel ne morejo opravljati svoje službe. Gospod postajenačelnik misli, da ni treba na severni strani čuvajev, pa

jim odkaže drugačno delo. Tako vidimo največkrat, da kontrolni čuvaj stalno postavlja uvozna znamenja ali pa je pri skladišni partiji kot navadni delavec. Delavce skladišne partije se tudi prav surovo preganja. Ravna se z njimi kot z navadnimi sužnji. Postajenačelnik je, kar se tiče surovosti, jako spreten.

Take so torej razmere na naši postaji. Kar smo navedli ni seveda niti od daleč vse. Toda za danes naj zadostuje. Ob priliki se bomo k temu še povrnili.

Tukaj imamo med drugimi tudi nekega prav nič plemenitega ogibnega čuvaja Petra Rojca, ki ne pozabi prilike, da ne bi stranko in organizacijo blatil, posebno se našo skupino. Zdaj je vzel na piko odbornika sodr. Faganela. Celo željo po tožbi je začutil in se je v to svrhu obrnil do narodnega odvetnika dr. Wilfana. Ampak ni uspel — in nakana se mu je ponesrečila. Gospodu svetujemo več pameti. Pusti naj v miru sodruga in organizacijo, ker mu bomo znali drugače mi preskrbeti zaslužen lekcijo. Naj nikar ne pozabi, da za existenco, ki jo vživa zdaj, se ima zahvaliti naši organizaciji. Toliko za sedaj!

Jesenice. — Glasilo Jugoslovanskih železničarjev od 20. julija t. l. zagovarja vlado in napada socialne demokrate na tako nesramen in okoren način, da vsak v tej zadevi le količkaj poučen železničar lahko kapira, kako klaverno, železničarjem naravnost škodljivo in nesramno stališče zavzema omenjeni list. Kar počenjajo vodje te stranke je naravnost škandalozno in čas bi bil že zdavnej, da se železničarji obrnejo stran od takih demagogov. Hinavci vpijejo, da so socialni demokrati že poprej vedeli, da vlada nima pokritja za železničarske zahteve. Kaj pomaga tako nesramno laganje in vpitje, ker s tem se vendar ne spravi resnica iz sveta.

Krivi so le nacionalci in klerikalci, da predlog poslance Tomschika ni postal zakon, ker je njih večina glasovala zoper ta predlog v državnem zboru. Kar se pisari v omenjenem listu, da se vladi ni pokazala pot do pokritja, je grda laž. Naši poslanci so to že zdavnej storili, ker so natančno navedli način po katerem se pride do potrebnega denarja. Predlagali so: Tistim bogatim baronom, kateri imajo sladkorne in spiritalne tovarne, naj se odvzame miloščina, ki se jim podeljuje pri odmerjenju davka vsako leto in znaša od 14 do 15 milijonov kron. Naj se prepreči odtegotvanje davkov bogatih ljudi. Poviša naj se osebna dohodarina bogatašev, ona pri nižjih slojih pa naj se zniža. Že s tem navedenim bi bile lahko zahteve železničarjev ne samo enkrat, ampak trikrat pokrite.

Naši poslanci pa so navedli še druge vire, po katerih se lahko dobi pokritje za železničarje. Dohodki državnih železnic so se v tekočem letu znatno zboljšali, tako da se je konstatiralo od 1. januarja t. l. do aprila čez 13 milijonov kron več dohodkov, kakor v tem času lanskega leta in če stvar tako napreduje, kar ni dvoma, prineso državne železnice v tekočem letu dobrih 40 milijonov kron več kakor isti dobi lanskega leta.

Še bolj jasno se je to povedalo vladi od strani naših poslancev v državnem zboru. Žalostno zadosti, ako pristaši Z. J. Ž. tega ne veste, nesramno pa je od vašega dopisuma, da se predrzne to zadevo zavijati, in se iz vas naravnost norce briti. Pokažite prej ko mogoče takim demagogom hrbet.

Zato vam nujno priporočamo, da čitate tudi druge časopise in se tako sami prepričate, kdo laže in kdo vam resnico pove. Zasedujte poročila iz stenografičnih zapisnikov in kmalu se vam bo zjasnilo v glavah.

Grdo in zelo nespametno je, kar počenjajo jeseniški železničarji že nekaj časa sem. Za vsako malenkost se napadajo osebno po časopisih. To dejanje ni vredno moza in je sramotno. Kaj nam mari če imate vi blagajne polne in če se tako dobro počutite v svoji Z. J. Ž.

Če se na Jesenicah ni moglo doseči toliko kar bi se bilo rado, niso tega krivi soc. demokrati, ampak potrkajte se na prsa, ker krivi ste vi s svojim nasprotstvom. Če ste tako jaki in izvrstni v vaši organizaciji, vam stoji pač vse prosto, da dosežete to vi, kar se nam ni posrečilo. Mi

vas ne bomo zaradi tega nikoli sovražili, nasprotno, še hvaležni vam bomo. Dokler pa nas samo obrekujete in zasramujete, delate le zgago in razkol, tako dolgo vas pa ne moremo pripoznavati za može na pravem mestu. Zaletavate se v našo blagajno in sumničite pri vsaki priložnosti naše sodruga, kateri so v boju za dobro stvar že osiveli, med tem ko se mi ne zmenimo za vas, ali imate kaj v blagajni ali nič.

Dali smo vam priložnost dokazati „nered“ v naši blagajni, takrat ko ste spravili z vašimi zlobnimi jeziki vašega člana Kralja na led. Zakaj niste takrat nastopili dokaz resnice? Povemo vam, da s takim obnašanjem ne boste dobro izhajali. Sodruga pa opozarjamo, da se kolikor mogoče ogibljejo osebnih prepričev in se posvetijo bolj resnemu delu v organizaciji.

Jesenice. — Gosp. Volc, premikalni nadzornik na tukajšnji postaji ima jako čudne, ali pravzaprav, — če nam je dovoljen izraz — nelepe navade.

Mi mu čisto nič ne zamerimo če ne zna več niti svojega materinskega jezika in če se vede celo napram potnikom zelo nespodobno. Toda zahtevamo, da naj on nikar ne izvršuje dela, s katerim nima prav nič opraviti. Mesto prenašati kovčge potnikov, zato da odnese drugim za izvrševanje tega dela postavljenim tovarišem borni zaslužek, naj raje ta čas porabi v druge zanj bolj koristne svrhe. Če bi se namreč gosp. Volc potrudil svojo duševno praznoto nekoliko izpolniti, bi bilo to njemu in vsem onim, ki imajo z njim kaj opraviti, jako koristno in potrebno.

Škofja Loka. — Če bi se kdo drznil trditi, da je pregovor »kdor zgodaj vstaja, mu kruha ostaja« resničen, bi naletel pri tukajšnih čuvajskih nadomestovalcih na najhujši ugovor. Bolj lažnjivega pregovora od tega menda ni. Če bi se pregovor ujemal, bi morali naši čuvajski nadomestovalci imeti več kruha, nego ga je bilo svoj čas na oni gori, kjer je Kristus na čudežen način nasitil celo množico s petimi kruhi in dvema ribama in ga je nazadnje ostalo še dvanajst polnih košev. Srečni časi!

Ne vem kdor je tisti slavni mojster, ki je skrupcal skupaj tak slavni, spominavredni delovni red, ki zahteva, da morajo čuvajski nadomestovalci delati celih osemnajst ur ob ravno ravno isti plači, kakor delavce pri dvanajst, oziroma deseturnem delu. Nemara je tudi to krščansko. Saj nam pripoveduje sveto pismo o delavcih, ki so začelnjali delati eni zjutraj, drugi ob enajstih, ki so pa vkljub temu imeli vsi jednako plačo. Kdor se hoče torej šopiriti s častnim naslovom »Wächterbubstitut« mora delati šest ur več nego delavec na progji. Seveda ni samo to, kar se zahteva od tako visoko tituliranega gospoda kakor je »Wächtersubstitut«. Treba je še posebnega znanja in kdove, če se ne bo sčasoma zahtevalo, da mora dotični, ki hoče konkurirati na tako visoko mesto, biti tudi absolutno kake gimnazije, realke, ali še celo višje šole. Nadalje mora biti skozinsko zdrav. Oči, ušesa, rebra, jetra itd., vse ti zdravnik »preštudira« in bognedaj, da bi zamenjal črko B za E, ali da bi mesto »vrta« slišal »prt«, potem ni nič s častnim naslovom »Wächtersubstitut«. In ko si pretečo nevarnost, da zgubiš »mastno karijero« v zvezi s častnim naslovom zmagonosno prestal, moraš še slovesno prisegati, da boš roke, vid, sluh in vse drugo kar ti je mati nadodala, uporabljati v prid »skupnih interesov«. In to vse za tako plačo, kakršno imajo delavci na progji, brez vseh ceremonij! Potem je treba uvaževati še vse druge eventualne »prekozaslužke«. Če zaspis vlak, kar ni nič preveč težavno za človeka, ki je garal celih 18 ur, pa te doleti božji blagoslov v obliki globe od 2—10 kron. Če pa zaspis vlak dvakrat v enem mesecu, potem pa lahko spis brez skrbi tudi ob prvem, ker itak plača ostane vsa »noter«.

Ne vemo če se ravna tako po vseh železnih, ali pa le pod našo »slano« direkcijo v Trstu, ali pa je vse to le samovoljnost prenapetega gosp. Poljaka. Nočemo verjeti, da bi bil tak, vislic vreden delovni sistem, povsod enako uveden. V Škofji Loki nobeden vrhstavnih delavec ne dobi dopusta, ker pravijo, da je zdaj preveč dela. Veliko dela pa je vsled tega, ker

je premalo delavcev zaposlenih pri tem delu. Pet vrhstavnih delavcev, ki so dosegli mezdo kron 3-30, se je enostavno odpustilo. Manjka osem delavcev, a sprejelo se je samo dva. Če je taka »orrga« le deloma izvedena, potem mislimo, da ne bo težavno se ji izneveriti. Le nekoliko poguma bo treba in kar je najglavnejše, več zanimanja za svojo organizacijo. Tuptam se sicer preklinja in rentaiči zoper »leksirfrakarje« toda nihče noče vedeti, da so primerna sredstva za odstranitev nedostatkov in krivic. Skrajni čas je, da se tudi naši železničarji zavedajo svojih dolžnosti napram svoji stanovski organizaciji. Razmere pri nas postajajo dan za dnem neznosnejše. Treba je napraviti vsemu temu konec. Zaman je vse rentačnje in preklinjanje. Le potom močne organizacije nam bo mogoče zboljšati gmočni in delovni položaj. Kdor spi, ali čaka, da bo bog preskrbel boljše čase, ne bo doživel lepšega življenja.

Domače vesti.

Razmere uslužbencev državne železnice postajajo dan za dnem neznosnejše. Zadnja regulacija plač se je izvedla na način, ki gotovo ne more nikogar zadovoljiti. Zlasti so bile slabše uvedene mezdne razmere strojnega osebja. Strojvodjem in kurjačem namesto da bi bili povisali mezde, kakor bi bilo zahtevati ob sedanjih neznosnih življenskih razmerah, so jim že itak klavrne mezdne razmere še poslabšali. Ne vemo, če ravnateljstvo zares misli, da ima opraviti z najzaslepljenejšimi nezavedneži, da si upa na tak škandalozen način igrati se z najvitalnejšimi interesi strojvodij in kurjačev. Toda ti so na shodu pokazali, da si ne puste kar tako ugrabiti svoj zaslužek. Po regulaciji, ki je bila pred kratkim izvedena, se je strojnemu osebju znižala mezda za okoli 30 odstotkov. Da je to silno razburilo prizadete, je pač umljivo. Imeli so 1. julija žvečer shod, ki je bil izraz splošne nezadovoljnosti. Tam se je sklenilo podati se korporativno k ravnateljstvu in zahtevati pojasnila glede teh mezdnih razmer in obenem predložiti zahteve strojnega osebja. Splošno ogorčenje je pričalo, da bo korporativna interpelacija pri ravnateljstvu uspela. V torek 2. julija zjutraj so se vsi prosti strojvodje in kurjači podali demonstrativno z državnega kolodvora k ravnateljstvu železnice. Tam so dvornemu svetniku Kordinu izrazili nezadovoljnost s sedanjimi razmerami. Dvorni svetnik je obljubil že v teku prihodnjih dni urediti spor na način, da se bo popolnoma ugodilo zahtevam strojnega osebja. Pri dvornem svetniku Kordinu so prizadeti že prej intervenirali in ta je bil naložil nadinspektorju Mauthnerju, da naj uredi mezdne razmere na prejšnji način. Ali do sedaj ni v tem zmislu nadinspektor Mauthner še ničesar ukrenil. Bilo je treba, da strojno osebje izrazi svojo razburjenost in nezadovoljnost na energičen način, da se končno uvažujejo zahteve strojnega osebja. Obljubljeni se mora v kratkem udeležiti, ker drugače bo prisiljeno strojno osebje še energičnejše postopati.

Kakšnih agentov se poslužuje žel. uprava proti železničarjem? (Dopis iz Podbrda). Duhovni in posvetni oče Piber in dr. Krek sta priredila minulo nedeljo v Podbrdu „železničarski“ shod. Zbralo se je več črnih gospodov, med njimi tudi neizogibni idrijski župnik Razpet, ki je kakor konjska figa zmerom na cesti in smatra politično agitacijo za potrebnejšo dušnemu izveličanju kakor krščenje in podeljevanje poslednje popotnice, vsled česar si morajo njegovi farani, kateri te reči potrebujejo, pogosto izposojevati duhovnika iz sosednje fare, med tem ko Razpet brani sveto katoliško stvar po krčmah in na shodih. Na poziv, c. kr. ravnateljstva drž. železnice je temu shodu prisostvoval tudi tolminski okrajni glavar baron Baum v popolnoma novi uniformi. Vnema tolminskega barona je končno razumljiva, zakaj klerikalno rogovilenje med železničarji je v eminentnem interesu vlade in železniške uprave, kar je ušlo tudi dr. Kroku, ki je na shodu dejal: „Pomislite, kako bo uprava vesela in vlada zadovoljna, ker bo imela v uslužbencih mirne ljudi in ne take razgrajace, kot so socialisti, ki skrbijo samo za svoj trebuh, narodno misel, državo, cerkev pa hočejo popolnoma uničiti“. Iz teh besed je razvidno: prvič, da je dr. Krek

ostal sam sebi zvest in da gre se vedno za tem, da razbije železničarsko organizacijo, kakor je s svojim infamnim predlogom l. 1899 v poslanski zbornici porušil železničarsko organizacijo in naščuval vlado zoper železničarje, ki so si s svojo organizacijo zgradili jez zoper nekrščansko izkoriščanje po železniški upravi. Drugič pa je v teh besedah nad vsak dvom jasno izrečeno, da delajo klerikalci z železniško upravo pod eno oedejo, roko v roki, in da zasledujejo edini namen: napraviti iz železničarskih delavcev sužnje železniške uprave, ki se še tako silnemu izkoriščanju ne bodo mogli ustavljati. — Oče Piber pa se je kot po navadi bahal, da je on edini, ki ima kaj vpliva pri direkciji: Pred menoj ima strah vsa direkcija, ker pripadam stranki, ki ima moč. O svojih uspehih je previdno molčal; če bi bil govoril, bi bil zašel v hudo zadrego. — S svojim nastopom v Podbrdu so ga klerikalci temeljito polomili, po nerodnosti so razodeli svoje intimne stike z vlado in direkcijo, pokazali so, da delajo popolnoma v zmislu, morda celo po naročilu železniške uprave. Za take tiče pa med železničarji ni tal!

Država se odreče letnim dohodkom 167.000 kron. Ker ima država preveč denarja, se je odločila odreči se dosedanjim trdnim letnim dohodkom v znesku 167.000 kron v korist zelo bogategu olomuškemu nadškofu. Spominjamo se še, kakšen denaren mož najhujše vrste je bil prejšnji olomuški nadškof dr. Kohn. Kar pa ta ni bil v stanu izvesti, se je posrečilo njegovemu nasledniku, dr. Bauerju, namreč, da oškoduje državo za gori navedeno svoto. Olomuška nadškofija je do zadnjega časa plačevala verskemu zakladu 167.000 kron na leto. Kardinal dr. Bauer pa je iztuhtal po zavijanju pravice, da njegova škofija ni dolžna plačevati ta denar in država je bila takoj pripravljena povrniti drju. Bauerju zueske, ki se jih je tekom desetih let iz olomuške škofije plačalo verskemu zakladu. Seveda, želja farjev je v Avstriji povelje! — Pri vračilu se je stavilo le pogoj, da se te svote ne sme vporabiti v osebne svrhe kardinala, temveč izključno le za sanacijo bankrotne klerikalne hranilnice v Ljubljani. Tako je torej vlada ta državni denar — verski sklad je državni sklad — v višini poldrugega milijona kron hotela podeliti bankrotnemu farskemu zavodu, ki so ga upropastili klerikalni tatje. Podelila pa vlada doslej še ni tega denarja, ker se je oglasil prejšnji nadškof dr. Kohn in zahteval denar ter zažugal s procesom. Popolnoma postranska stvar je če dobi ta denar klerikalna hranilnica ali pa dr. Kohn; glavna stvar je, da vlada daruje olomuškemu nadškofu 167.000 K, ker če je denarni špekulant dr. Kohn prej plačeval ta znesek, ga je gotovo bil tudi dolžan plačevati. Za take ljudi ima vlada vedno odprte roke in blagajne.

Kaj je v Avstriji vse mogoče. — Poslanec sodrug Glöckel je povedal v poslanski zbornici tole mično zgodbo iz zgodovine avstrijskega birokratizma: V septembru l. 1911. je peljal neki voznik z lesom obložen voz čez železniški tir v Neudecku na Češkem. Pri prelazu je bil pa en prag prekratek, voz je obtičal in ni mogel dalje. V tem trenutku pridrdra mimo vlak, odtrga voz in konje vrže na stran. En konj je bil mrtev, drugi težko ranjen, voz je bil zdrobljen. Pred sodiščem je bilo dokazano, da ne zadene voznika nobena krivda, voznik je bil oproščen, torej je očitvidno, da je železniška uprava odgovorna za nesrečo. Voznik, ki je ubog, je tožil železniško upravo in zahteval 1440 K odškodnine? Najprej so rekli: konj, ki ni mrtev, ne sme voziti. Voznik je moral torej dva in pol meseca krmiti konja, a rabiti ga ni smel. Nato se začno ogledi komisije. Doslej jih je bilo že sedem, pri vsaki komisiji po sedem mož. Komisije so bile sestavljene iz uradnikov iz Heba, Plzna in Karlovih varov. Živinozdravniki iz Prage, Heba in Karlovih varov so obiskavali bolnega konja. Ko je šesta komisija s častjo in slavo dokončala svoje delo, so dejali: sedaj se ena komisija in potem šele — ogled na lieu mesta. Zopet so naložili voz z lesom, spustili železniški stroj, ki je peljal tik do voza, seveda dalje ne. Ko bi pred voz upregli uradnega „šimelna“, bi bilo morda prav dobro. Komisijski stroški so prav gotovo še višji kakor 1440 K. Ubogi voznik je že uničen, a železniški pragi se niso popravljani. Neki tovarnar, čigar tovorni avtomobil mora tudi

večkrat peljati čez ta prehod, je hotel pustiti prage popraviti na lastne stroške, a železniško obratno ravnateljstvo ne pusti, češ da bi s tem bila dokazana krivda. Čudno ni, če je že vse prebivalstvo ogorčeno nad takim uradovanjem.

RAZNE STVARI.

Red mora biti. Državne blagajne morajo biti do vinarja v redu. Nihče ne sme premalo plačati, a država tudi ne vzame vinarja več in povrne vsak znesek, ki ga je dobila preveč, čeprav stane povračilo desetkrat ali pa še večkrat toliko, kolikor znaša previsoki znesek. Ali seveda, država ne utrpi stroškov povračila, to „dobroto“ prepušča onemu, ki dobi vrnjen znesek. Neki zavod v Frankfurtu je na carinskem uradu plačal 1 pfenig preveč, Pruski carinski urad v Steinau je razkril to velikansko pomoto in je takoj vrnil pfenig. Da bi se ta visoki znesek ne izgubil, ga je poslal v priporočenem pismu, za katerega je moral plačati prejemnik 30 pfenigov pristojbine. Seveda, red ne more biti nikdar preplačan.

Apetit na voznji po morju. Skoraj neverjetno je, koliko pojedjo na leto potniki na morju. Največja nemška parobrodna družba Hamburg-Amerika-Linie porabi na leto za svoje potnike: 3.501.947 kilogramov svežega mesa, 308.000 kilogramov perutnine, 226.500 kilogramov prekajenega mesa, 127.799 kilogramov jaje, 221.500 svežih rib, 440.000 kilogramov sladkorja, 3.258.506 kilogramov moke in kruha, 5.395.806 kilogramov krompirja, 422.500 kilogramov sirovega masla, 187.929 kilogramov kave, 802.000 kilogramov mleka, 914.000 kilogramov riža, 1.088.042 litrov piva iz soda, 482.260 velikih steklenic piva, 321.720 malih steklenic piva, 176.490 velikih steklenic vina, 85.691 malih steklenic vina in 598.500 litrov namiznega vina. Ako bi hoteli vse mleko naenkrat namleziti bi morali imeti 200.000 krav.

Prepoved cerkvenega obiska. V Benetkah je prepovedal patriarh s posebnim pastirskim pismom, da ne sme nobena dama v cerkev, ki ima „nespodobno“ obleko.

Iz Njujorka v San Francisco v treh dneh in pol. — Ameriške železniške družbe stremijo vedno za skrajšanjem vožnega časa svojih preko-ameriških vlakov in s tem doseči hitrost razkošnih vlakov, ki je ni najti na nobeni drugi železnici. Tekom zadnjih dveh let se je vsled zboljšanja vlakovnih zvez, večidel pa vsled forsiranja vožnega časa napravilo izreden napredek. Še pred tremi ali štirimi leti je trajala železniška vožnja med Njujorkom in San Franciscem najmanj pet dni. Kako močno pa so ameriške železniške družbe v zadnjih letih skrajšale vožnjo, kaže slučaj nekega Avstralca, ki je dovršil pot iz San Franciscia v Njujork ne popolnoma v treh in pol dneh. Šele vsled tega slučaja je prišlo javnosti na znanje, da je reorganizacija železniškega obrata, ki se je vršila na tistem, sedaj dovršena. Potnik se je odpeljal iz San Franciscia ob 10. uri 40 minut zvečer in je v treh in pol dnevih došel v Njujork, ravno o pravem času, da je še dobil parnik, ki vozi v Evropo. Natančna doba vožnje je trajala 3 dni in 11 ur. Kaj takega je bilo celo v deželi senzacij, v Ameriki, pred par leti nemogoče.

Vzorna rešitev jezikovnega spora. „Frankfurter Zeitung“ ima z Ogrske sledečo čedno vest: Hrvatsko mesto Osek ob Dravi sestoji iz gornjega in spodnjega mesta. Prebivalci spodnjega mesta so že več let zahtevali železniško postajališče ob Dravi, da bi ne bili primorani še nadalje voziti iz gornjega mesta nazaj ob Dravi v spodnje mesto, kar je tvorilo velik ovinek. Obratno vodstvo je željo prebivalcev spodnjega mesta smatralo upravičenim ter sklenilo napraviti pri dravskem mostu postajališče z ogrskim imenom „Dravahid“. Vsled tega je nastalo ogorčenje med Hrvati, ki so zahtevali, da se novo postajališče imenuje „Dravski most“. Končno je velemodra železniška uprava sklenila opustiti napravo postajališča. Od tedaj pa vozi vlak mimo mosta tako počasi, da je potnikom dana prilika skočiti z vlaka, kar se tudi res dogaja. V resnici salomonski ukrep pa zasluži, da se ga zabeleži v zgodovino železnice.

Največji železniški most. V Novem Yorku bodo v kratkem pričeli graditi največji železni-

ški most na svetu, ki bo imel štiri ture. Največji obok bo dolg 1000 čevljev. Most ne bo veljal nič manj kakor 18 milijonov dolarjev in bo umotvor moderne tehnike. Prihodnje leto prično graditi vodovod, ki bo preskrboval Novi Jork z dobro pitno vodo. Studenec je oddaljen 150 milj od mesta in bo preskrboval 10 milijonov ljudi z vodo. Ta vodna naprava prekaša vse dosedanje, celo silni akvedukti starih Rimljanov so v primeri s tem neznatni. Že nekaj let dela 16.000 delavcev in veliko število strojev pri gradnji rezervoarjev in prekopih za cevi. Pod tremi rekami — Rondout, Wallkill, Hoodna — in pod jezerom Croton so izkopali predore, ki so dolgi 75.000 čevljev. Najznamenitejši je pa hudsonski predor, pri katerem so porabili 500.000 funtov dinamita za razstreljevanje. Pri razstreljevanju je delalo 400 delavcev, največ Poljakov in Slovakov, leto in dan. Predor je za vodo neprediren in bi ga lahko porabili takšnega, karkšen je, za napeljava vode. Sedaj ga obzidava s cementom, vsled česar postane njegov premer, ki znaša sedaj 12 čevljev, za 4 čevlje manjši.

Iz organizacije.

Volitev glavnega zaupnika pisarniških slug. Dne 21. junija 1912 se je vršila seja zaupnikov dunajskih pisarniških slug, na kateri se je izvedlo sklep državne konference z dne 21. aprila 1912, ki določa izvolitev glavnega zaupnika te kategorije. Kot glavni zaupnik je izvoljen soodr. Fran Hartl, (Dunaj XIV, Sturzgasse 19), kot namestnik pa soodr. Fran Barta. V bodoče je treba vse dopise pošiljati soodruhu Hartlu, na gori naveden naslov.

**

Funkcionarjem in članom naše organizacije na znanje!

(Naknadno pošiljanje listov).

Naznanjamo vsem funkcionarjem krajevnih skupin in vplačevalnic ter članom naše organizacije, da se ne bo več naknadno pošiljalo ustavljenih številčk »Železničarja« itd. tistim članom, ki so nad šest tednov zaostali s svojimi prispevki. Od ene ekspedicije do druge se mora okoli 2000 izvodov strokovnih listov naknadno razpošiljati, kar stane mnogo denarja. Doposiljalno se bo v bodoče strokovni list le od tiste dobe, ko zopet začne plačevanje. Da ne bo treba članom predolgo čakati na svoj strokovni list, se priporoča, da se sprejemnice novih članov takoj pošlje na Dunaj. Da se prepreči motenje in nerednost v pošiljanju strokovnih listov, naj člani po vsaki preselitvi naznanijo upravništvu na Dunaju izpremembo naslova.

Upravništvo.

**

Naznanila centrale.

Seja upravnega komiteja 3. jul. 1912. — Poročilo stavbnega odseka o stanju stavbe železničarskega doma. Poročilo o ljubljanski konferenci skupin in vplačevalnic, prideljenih tržaškemu tajnistvu. Rešitev dopisov. Podpore: posmrtninski sklad: 5 slučajev (1 odklonjen), za 4 slučajev dovoljeno 300 kron; društvene podpore: 26 slučajev (4 odklonjeni), za 22 slučajev se dovoli 460 kron.

Seja upravnega komiteja 26. junija 1912. — Rešitev zadeve Scheibeim Inomost Rešitev personalnih zadev. Podpore: posmrtninski sklad: 62 slučajev (3 odklonjeni), za 59 slučajev se dovoli 4400 kron; društvene podpore: 151 slučajev, 28 odklonjenih, za 123 slučajev se dovoli 2850 kron. Pravovarstvo se dovoli za 81 slučajev. Ekspenze za 80 slučajev 9043 kron 54 vinarjev. Rešitev dopisov.

Vršili so se sledeči shodi:

Trst, Sv. Andrej. Dne 15., 16. in 17. julija v gostilni „Zur Stadt Klagenfurt“ zborujoče vlakospremno oboje je soglasno sprejelo sledečo resolucijo: „Dne 15., 16. in 17. julija v gostilni „Zur Stadt Klagenfurt“ zborujoči sklenejo soglasno: z ozirom na težavno in zdravju škodljivo službo na progi Trst - Rožna dolina se zahteva priznanje 30-odstotne predorne doklade, ter po petletnem službovanju na tej progi

premeščenje iz službenih ozirov v drugo domicilno postajo, izvzemši domicilne postaje v Dalmaciji.

Zborujoči protestirajo ob enem proti nezasišanemu izkoriščevanju v službi, kakor tudi nevdzdrževanju predpisanih turnusov za tovarne vlake, vsled česar 27-urna služba po kratkem odmoru pri teh vlakih ni redka prikazen!

Na teh zborovanjih se je soglasno izvolilo sledeče sodruge kot zaupnike pri sestavi turnusov: za osobne vlake: sodruge Zink, Welker, Sadel; za tovarne vlake: sodruge Schnabel, Padar, Taurer, Scheriau; za manipulante: sodruge: Vaidič, Trojer in Seljak.

Imenovani se bodo naznanili ravnateljstvu c. kr. državnih železnic. Zborujoči so si ob tej priliki najodločneje prepovedali vsako vmešavanje bodisi odkjerkoli pri sestavi turnusov, ker imajo do tega le pravico od njih v to svrhu izvoljeni zaupniki!

Vršijo se sledeči shodi:

ŽELEZNIČARJI POZOR!

Dovršeno je izdajstvo. Meščanski poslanci, vneti hlapeci vlade, so Vam zopet odrekli Vaše upravičene zahteve. Besni, za narodno in versko krinko skriti nasprotniki trpečih, izstradanih, do skrajnosti izkoriščanih in preziranih železničarjev praznujejo zmago nad Vami, ki ste zahtevali pod pritiskom svojega bednega položaja boljše delovne in mezdne razmere. Izdali so na vladin poziv Vas in Vaše družine, odrekli so Vam pravico do boljšega, človeškega življenja! V odločilnem trenutku, ko se je šlo prisiliti vlado, da ugodni zahtevam železničarjev, so glasovali proti predlogu 17 milijonov kron v svrhu mezdne regulacije železničarjev!

Razkrinkani so zdaj vsi raznobarni „prijatelji“ železničarjev. Prvotni zahtevi 69 milijonov kron se ni ugodilo; energično postopanje naših državnoborskih zastopnikov pa je prisililo večino, da je glasovala za določitev 38 milijonov v svrhu zboljšanja mezd železničarjev. Vlada pa je dovolila le 21 milijonov, ostalih 17 milijonov pa je ostala dolžna.

Da se vlado potom zakona prisili v izplačanje 17 milijonov kron, je soodr. Tomšchik stavil v proračunskem odseku tozadevni predlog, ki pa je bil odklonjen. Nato je soodr. Tomšchik prijavil svoj predlog kot manjšinski predlog, vsled česar je moral priti še v zbornici na glasovanje. Lakaji vlade pa so se v odločilnem trenutku potuhnil. Glasovali so proti Vašim upravičnim zahtevam! Korumpirana meščanska večina je izdala interese železničarjev, prezrla in izročila jih je nemilosti vlade! Železničarji! Ali boste se dovolili, da se pičlo število prodanih lakajev igra z Vašimi interesi? Treba je razkrinkati izdajalce železničarjev! Treba je napraviti konec izkoriščanju in preziranju! Železničarji! Gre se za Vaš obstoj! Treba je pokazati vladi in njenim podrepnikom, da še niste poraženi, da Vaše zahteve niso padle in Vaš boj ni končan! Vlada je dolžna železničarjem prepotrebne svote 17 milijonov! Svota nam gre po vsej pravici. Zahtevajmo jo!

V svrhu protesta proti temu postopanju meščanskih poslancev se vršijo sledeči shodi:

V Trstu, dne 5. avgusta 1912 ob 8. uri zvečer v Delavskem domu, ul. Madonnina 15.

**

V Gorici, dne 6. avgusta 1912.

**

Na Jesenicah, dne 7. avgusta 1912.

**

V Ljubljani, dne 8. avgusta 1912.

Dnevni red teh shodov je:

Izdajstvo meščanskih poslancev in železničarji.

Poročevalca: soodr. Dušek iz Dunaja in soodr. Kopač iz Trsta.

Železničarji! Vdeležite se v čim največjem številu teh shodov.

Tržaške delavske zadruga za Trst, Istro in Furlanijo. V. z. z. o. p.

Na znanje članom!

S prvim avgustom bomo začeli dvigati iz skladišč delavskih zadrug dividendne zalepke.

Ker bo občni zbor skoraj gotovo že v prvi polovici meseca septembra in se bo takoj po občnem zboru likvidiralo dividende, so člani nasheni, da vložijo dividendne zalepke brez zamude, da olajšajo naporno delo glede kontrole in vknjižbe.

V o d s t v o.

V Trsta, 22. VII. 12.

IZJAVA.

Ker se je v zadnjem času v svrhu agitacije za „Zvezo jugoslovanskih železničarjev“ raznašala vest, da sem njen član, izjavljam tem potom, da je ta vest nesramna laž, ker nisem bil in ne bodem nikdar član kakega tacega, kakor prej omenjenega društva, ki stremi le po kršenju solidarnosti železničarjev napram svojim izkoriščevalcem.

Vsacega raznašalca takih vesti pa imenujem tem potom javno lažnika.

Franc Franz

nadsprevodnik c. kr. drž. žel.

Vsebinska št. 14. z dne 15. julija 1912.

Članki: Železničarji, pozor. Meščanske stranke so dovršile izdajstvo železničarjev. Tomšchikov predlog. Pojemanje razrednih nasprotij. Kapitalizem nas ne more zadrževati. Personalne komisije c. kr. državnih železnic (Dalje). Državna konferenca delavcev c. kr. državnih železnic.

Dopisi: Verd. Borovnica.

Domače vesti: Klerikalni zakotni listič »Gorenjec«. Prožne delavce povozil vlak. Gospodarski pregled: Mednarodnost kapitala.

Razne stvari: Koliko ljudi je na svetu. Koliko ljudi preživlja lahko zemlja.

Poročilo o shodih: Jesenice.

Delavske zadruga.

Železničarji

Zahtevajte v vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah strankine liste kakor: **Železničar in Zarja.**

Pozor sodrugi!

Slovenski železničar, ki se zanima za socialno vprašanje sploh, za delavsko gibanje za politične in gospodarske boje našega časa, za mišljenje in stremljenje delavskega ljudstva, naj naroči strankino glasilo

„ZARJA“

ki izhaja vsak dan ob polu 11. dopoldne in stane naročnina

celoletna K 21-60
polletna „ 10-80
četrletna „ 5-40
mesečna „ 1-80
za inozemstvo celoletno „ 36-

in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 8 vin. v administraciji in tobakarnah.

Vsak zaveden železničar bi moral biti naročen na „ZARJO“.

Naročnina se pošilja pod naslovom: Upravništvo „ZARJE“ v Ljubljani.

Kavarna Unione - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

Napitnina je odpravljena

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač
Tiska L. Herrmanstorfer v Trstu